

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εβδομαδιαίο περιοδικό τέχνης μελέτης και έλέγχου

ΤΟΜ. V, ΑΡΙΘ. 83

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΝΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΕΒΝΑΣ
ΔΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΥ

Ἡ πρώτη μου επίσκεψις
στοῦ Δοστογιέφσκυ.

ΝΙΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ
Ὁ σκύλος.

Μ. ΚΑΛΛΟΝΑΙΟΥ
Ἡ τουρκικὴ φιλολογία.

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΕΜΕΡΚΕΝΙ
Ἕνας κανονισμένος λογα-
ριασμός.

ΗΛΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ
Ἀνδρέας Μουστοξύδης.

Τ. ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ
Κάθε βράδυ κι' απόψε.

ΖΑΝ ΖΙΡΩΝΤΟΥ
Εὐρώπη καὶ Ἀμερική.

ΙΒΑΝ ΜΠΟΥΝΙΝ
Τὸ Ἑγκλημα.

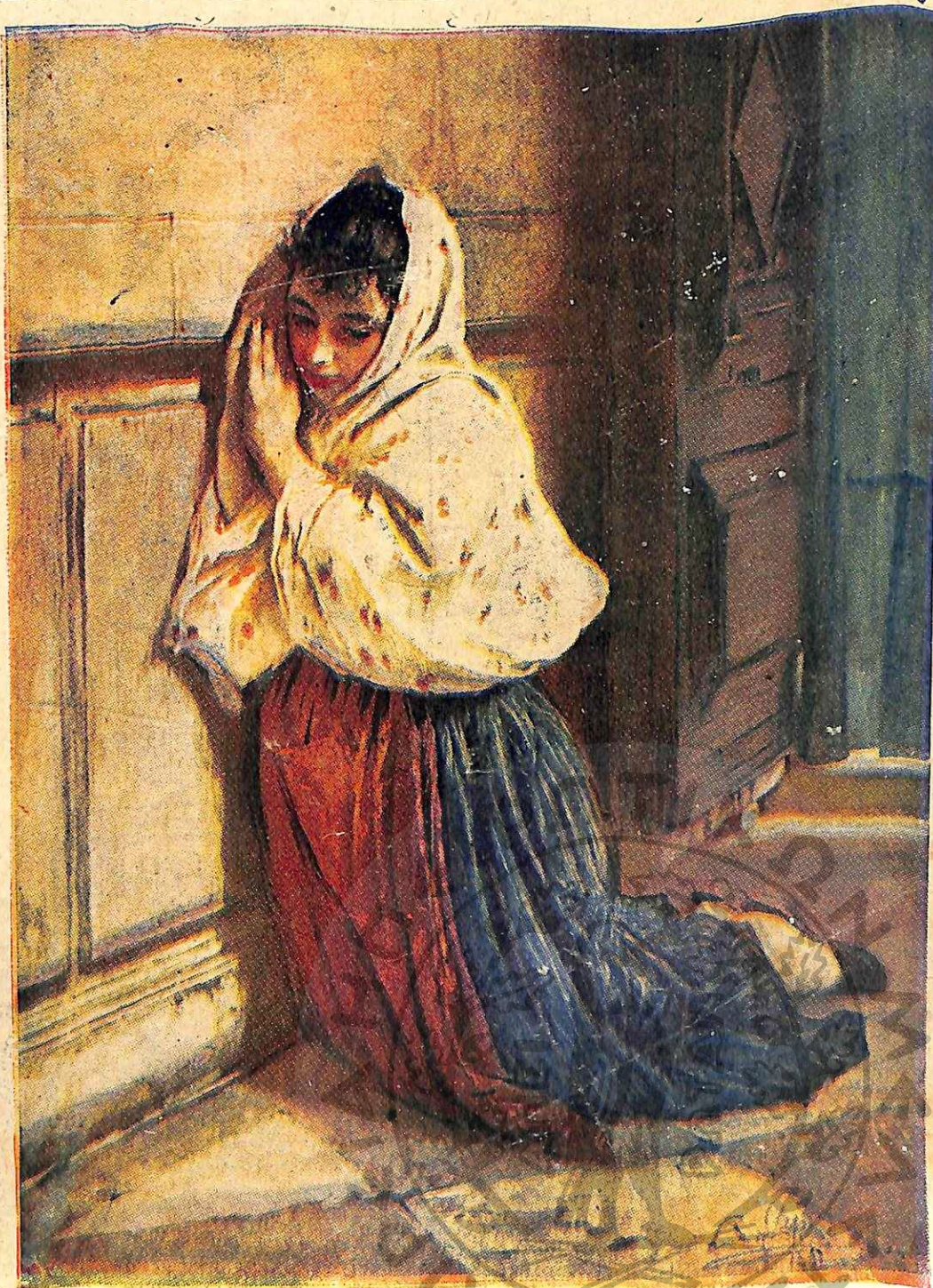
ΨΥΧΑΡΗ
Τὸ Ἑγκλημα τῆς Λαζαρίνας.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Λ. PASSINI: Σπονή.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά και 'Αποθεματικά Δρ. 1.205.000.000.—
Καταθέσεις (τῇ 30ῇ 'Ιουνίου 1929) » 6.250.000.000.—

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 51 MAIDEN LANE
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας
εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὄρους.
Δέχεται καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ ταμιευτηρίου) εἰς
δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα μὲ λίαν εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

Η ΝΟΙΚΟΚΥΡΑ

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ
ΚΑΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Εἶναι τὸ νεώτατο βιβλίον
τὸ ἀπαραίτητο γιὰ κάθε
Νοικοκυρά.

Πωλεῖται ἄδενον Δρ. 250

δεμένο » 275

Ἐκδόσεις Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Σταδίου 48

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΟΣΜΟΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 22.500.000
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.522.076.50

ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΟΛΩ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

FILIALES

Τράπεζα Λαρίσης—Λάρισα
Τράπεζα Τρικάλων—Τρίκαλα

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος
καὶ τὰς κυριώτερας τοῦ ἐξωτερικοῦ

Ταμιευτήριον μέχρι 100.000 δραχ
μὲ 7 εἰς. — Ἐκτελεῖ πάσης φύσεως
Τραπεζικὰς ἐργασίας

ΣΩΚΡ. ΛΟΥΪΖΙΔΗΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ

Συφιλιδικῶν—Οὐρολογικῶν
Γυναικολογικῶν Νοσημάτων

Σπουδᾶσας ἐν Παρισίοις εἰς τὰ
Νοσοκομεία (St. Louis, Necker,
Iariboisières).

Δέχεται ἐν τῷ νέῳ θεραπευτη-
ρίῳ του 9—11 π. μ., 4—8 μ. μ.
καὶ ἐπὶ συνεντεύξει.

34 ΣΑΤΩΒΡΙΑΝΔΟΥ 34

(Στὰ Σ. Λουΐζιδου (Ὁμόνοια)

Ἰδιαιτέρα αἰθουσα διὰ Κυρίας.

Εἰς δὲ τὸν Πειραιᾶ λειτουργεῖ
παράρτημα τοῦ ἐν Ἀθήναις θε-
ραπευτηρίου.

174—Ὁδὸς Ἀλκιδιδίου—174
Πλατεία Ἀγίου Κωνσταντίνου.

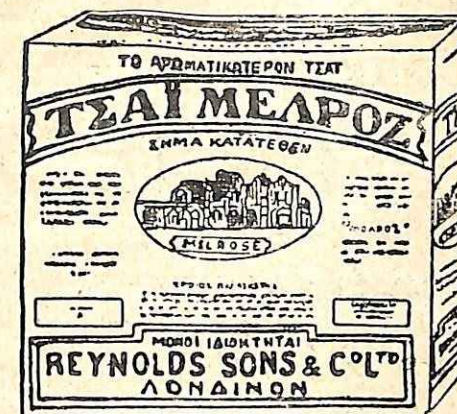
ΦΩΤΟΤΣΙΓΚΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΙΔΟΥ

ΟΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΗΣ 3
(ΜΕΓΑΡΟΝ ΠΟΛΥΖΩΗ) ΤΗΛ. 61-26

Πλουτισθὲν διὰ τῶν τε-
λειωτέρων μηχανημάτων καὶ
διαθέτον ὅλα τὰ μέσα, ἀνα-
λαμβάνει κάθε ἐργασίαν μὲ
ταχύτητα καὶ καλλιτεχνίαν
ἀπαράμιλλον.

ΤΙΜΑΙ
ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

Ἡ Οὐλίτις
θεραπεύεται μὲ τὸ
ΣΑΝΟΖΥΛ

Τὸ τσαΐ Μελρόζ. εἶνε τὸ καλλίτερον τσαΐ
τοῦ κόσμου.

Ἀποφεύγετε τὰς ἀπομιμήσεις.

Τὸ γνήσιον τσαΐ Μελρόζ φέρει τὸ ἄνω
σημα μὲ τὴν λέξιν MELROSE καὶ τὴν
εἰκόνα Σκωτσέζας ἐπὶ τῆς ἄνωθεν πλευ-
ρᾶς τοῦ κυτίου.

Ἀντιπρόσ. διὰ τὴν Ἑλλάδα Κ. Κατσέρης Σταδίου 46.

Ἡ ΚΟΛΥΝΟΣ εἶναι
οἰκονομική. Ἐν ἑκα-
τοστόμετρον ἐπὶ ξηρᾶς
ψήκτρας ἀρκεῖ. Ἡ Κό-
λυνος παρκαύρει τὰ ὑ-
πολείμματα τῶν τρο-
φῶν καὶ καταστρέφει
τὰ ἐπικίνδυνα μικρόβια
Δοκιμάσατε τὴν Κόλυ-
νος. Τὸ αἶσθημα τῆς
καθαριότητος καὶ δρο-
σερότητος ὅπερ μένει
εἰς τὸ στόμα εἶναι ὑπέ-
ροχον.

ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ
ΚΟΛΥΝΟΣ

205

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΤΩΝ ΚΟΝΙΑΚ ΒΟΥΤΡΥΣ

ΠΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΟΙΝΟΥ

ΜΑΡΚΟ

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΡΟ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟ ΚΡΑΣΙ
ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ ΣΤΟΑ ΠΕΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ 6

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 66 — 74

Τὸ πρωῒνο σας μὲ
βούτυρο Μαρραρίτη

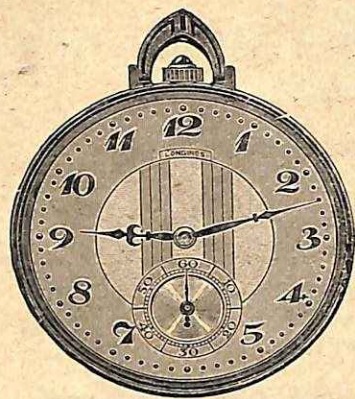
Τὸ φρεσκότατο βούτυρο Μαρραρίτη πωλεῖται παντοῦ.
Παρέχεται εἰς τὰ πλοῦσια λιθαρία τῆς Κερκύρας
Δὲν εἶναι κλεισμένο εἰς τεκέδες

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΓΓΛΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ 1. Τζορτζ

ΗΜΕΡΟΜ. 16-8-85

ΑΡΙΘ. 36201

MONTRES
DE HAUTE PRECISION
LONGINES
10 GRANDS PRIX
506 PRIX D' OBSERVATOIRES
REPRÉSENTANTS **P. ZENÉTOΣ FRÈRES** ATHÈNES

ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΒΕΡΝΙΚΙΑ
ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΑΛΟΙΦΑΙ
ΔΙΑ
ΠΑΤΩΜΑΤΑ
ΜΟΥΣΑΜΑΔΕΣ
ΕΠΙΠΛΑ

Εἶναι ἄνωτέρα πάσης Εὐρωπαϊκῆς μάρκας ἐπειδὴ αἱ Ἑλληνικαὶ
πρῶται ὕλαι ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀποτελοῦνται—κηρὸς μελίσσης καὶ
τερεβινθέλαιον—εἶναι αἱ ἄνωτεραι καὶ ἀγνότεραι τοῦ κόσμου.

ΚΟΥΒΑΡΙΣΤΡΑΙ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΠΟΙΟΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗ - ΤΙΜΗ ΕΥΘΗΝΗ

Δυναμομετρικῶς ἐξετασθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Προμηθειῶν
ἀπεδείχθησαν ἄνωτεραι καὶ αὐτῶν τῶν Coats, προτιμηθεῖσαι καὶ
εἰς τοὺς 3 τελευταίους διαγωνισμούς.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΚΛΩΣΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ Ι. ΡΗΓΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΡΟΜΒΗΣ 22 ΑΘΗΝΑΙ

ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1930

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΟΜΟΣ Σ'. ΑΡΙΘ. 83
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΑΓΕΡ 29

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Κ. ΜΠΑΣΤΙΑΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἑτησίᾳ Δρ. 200
Ἐξαμηνίᾳ 100
Τρίμηνας 50
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Λίρα 1

Η ΠΡΩΤΗ ΜΟΥ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΥ ΔΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ

[Αναμνήσεις τῆς Ἄννας Γρηγοριέβνας Δοστογιέβσκη, συζύγου τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου].

(Τριάντα χρόνια ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἐνδόξου συζύγου της, ἡ Ἄννα Γρηγοριέβνα Σνίτκιν, πού παντρεύτηκε τὸ μεγάλο μυθιστοριογράφο στὰ 1867, ἀρχισε νὰ γράφῃ τ' *Απομνημονεύματά της*. Ἀπὸ τὸ βιβλίο αὐτὸ—πού εἶναι ἕνας πιστὸς καθρέφτης τῆς ιδιωτικῆς ζωῆς τοῦ Δοστογιέβσκη στὰ τελευταῖα δεκατέσσερα χρόνια τῆς ζωῆς του—πέρνουμε τὶς παρακάτω σελίδες, στὶς ὁποῖες ἡ Ἄννα Γρηγοριέβνα μᾶς ἐξιστορεῖ πῶς πρωτογνώρισε τὸ μέλλοντα σύζυγό της).

Τὴν 3ῃ Ὀκτωβρίου 1866, καὶ ἡ ὥρα 6 τὸ βράδυ, ξεκίνησα ἀπὸ τὸ σπίτι μου γιὰ νὰ πάω στὸ ἔκτο γυμνάσιο ἀρρένων, ὅπου παρακολουθοῦσα τὰ μαθήματα στενογραφίας τοῦ καθηγητοῦ Π. Μ. Ὀλσιν. Τὸ μάθημα δὲν εἶχε ἀρχίσει ἀκόμα, γιατί εἶχαν καθυστερῆσει μερικοὶ μαθηταί. Μόλις ὅμως κάθησα στὴ συνηθισμένη μου θέση, καὶ πρὶν προφτάσω ν' ἀνοίξω τὰ τετράδιά μου, βλέπω τὸν καθηγητὴ μου νὰ μὲ πλησιάσῃ καὶ νὰ κάθεται δίπλα μου.

—Θὰ εἰσάστε διατεθειμένη, Ἄννα Γρηγοριέβνα,—μὲ ρώτησε—ν' ἀναλάβετε μιὰ ἐλαφρὴ δουλειὰ ὡς στενογράφος; Μὲ παρεκάλεσαν νὰ ὑποδείξω ἕνα μαθητὴ μου, κι' ἐγὼ σκέφθηκα ἀμέσως ἐσάς.

—Μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση! τοῦ ἀποκρίθηκα. Ἀπὸ καιρὸ τώρα ἤθελα νὰ βρῶ μιὰ σχετικὴ ἐργασία. Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν οἱ γνώσεις μου, τὶς ὁποῖες θεωρῶ ἀνεπαρκεῖς, θὰ μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ ἀναλάβω αὐτὴν τὴν εὐθύνη.

Ὁ κ. Ὀλσιν μὲ καθησύχασε λέγοντάς μου ὅτι ἡ δουλειὰ πού ἐπρόκειτο νὰ κάνω ἀπαιτοῦσε γνώσεις πολὺ λιγώτερες ἀπὸ τὶς δικές του.

—Καί... μὲ ποῖον θὰ συνεργασθῶ;—Μὲ τὸ Δοστογιέβσκη, τὸ γνωστὸ

συγγραφέα. Ἐτοιμάζει τώρα ἕνα μυθιστόρημα, πού θέλει νὰ τὸ τελειώσῃ συντομότερα μὲ τὴν βοήθεια μιᾶς στενογράφου. Τὸ βιβλίο αὐτὸ θὰ γίνῃ ἐπτά περίπου τυπογραφικὰ φύλλα, μεγάλου σχήματος. Ἡ ἀμοιβή σας θὰ εἶναι πενήντα ρούβλια.

Ἡ χαρὰ μου εἶνε τότε ἀκόμα πιὸ μεγάλη. Τὸ ὄνομα τοῦ Δοστογιέβσκη, τοῦ ἀγαπημένου συγγραφέα τοῦ πατέρα μου, μοῦ ἦταν γνωστὸ ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἦμουν μικρὸ κορίτσι. Κι' ἐγὼ ἡ Ἰδία, π. ὁ θαύμαζα τὸ ἔργο του, εἶχα χύσει πικρὰ δάκρυα διαβάζοντας τὶς *Αναμνήσεις ἀπὸ τὸ σπίτι τῶν πεθαμένων*. Ἡ σκέψη μονάχα ὅτι θὰ γνῶριζα ἕνα τόσο μεγάλο συγγραφέα καὶ ὅτι θὰ τὸν βοηθοῦσα στὴν ἐργασία του, μὲ πλημμυροῦσε ἀπὸ χαρὰ.

Ὅταν γύρισα σπίτι, τὰ εἶπα ὅλα στὴ μητέρα μου. Ἐκείνη τὴ νύχτα δὲν μπόρεσα νὰ κλείσω μάτι ἀπὸ τὴ συγκίνηση καὶ τὴν ταραχὴ.

Ὅλη τὴ νύχτα, προσπαθοῦσα ν' ἀναπαραστήσω μὲ τὴ φαντασία μου τὴ μορφή τοῦ Δοστογιέβσκη. Ὑπολογίζοντας ὅτι ἦταν σύγχρονος τοῦ πατέρα μου, κατέληγα στὸ συμπέρασμα ὅτι θὰ εἶχε τὰ χρονίακα του. Τὸν φανταζόμουν ἄλλοτε σὰν ἕνα γέρο χοντρὸ καὶ φαλακρὸ καὶ ἄλλοτε πάλι σὰν ψηλὸ καὶ αδύνατο, μὰ γκρινιάρη καὶ κατσουφιασμένο. Ἐκείνο πού μὲ ἀνησυχούσε περισσότερο, ἦταν πού δὲν ἤξερα πῶς ἐπρεπε νὰ τοῦ μιλήσω.

Ὁ Δοστογιέβσκη μοῦ ἔκανε τὴν ἐντύπωση ἐνὸς ἀνθρώπου τόσο ἔξυπνου καὶ μορφωμένου, ὥστε φοβόμουν προκαταβολικὰ γιὰ τὴν κάθε λέξη πού θὰ τοῦ εἶπα. Μὰ καὶ κάποια ἄλλη σκέψη μὲ εἶχε ρίξει σὲ μεγάλη ταραχὴ: δὲν θυμόμουν πιά πολὺ καλὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἡρώων του—καὶ ἦμουν βεβαίᾳ ὅτι δὲν θὰ παρέλειπε νὰ μοῦ μιλήσῃ γιὰ τὰ πρόσωπα πού εἶχε δημιουργήσει. Ποτὲ δὲν μοῦ παρουσιάστηκε ἡ εὐκαι-

ρία νὰ συζητήσω μὲ διάσημους συγγραφεῖς—καὶ τοὺς φανταζόμουν σὰν ἐξαιρετικὰ ὄντα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπρεπε νὰ κουβεντιάξῃ κανεὶς κατὰ τρόπο ξεχωριστό.—Τὶ παιδί πού ἦμουν, ἀλήθεια, τότε κι' ἄς εἶχα κλείσει τὰ εἴκοσί μου χρόνια!

Ὅταν ξύπνησα τὸ πρωτὶ τῆς 4ῆς Ὀκτωβρίου 1866, τῆς ἀξιωματικῆς ἡμέρας τῆς πρώτης συναντήσεώς μου μὲ τὸ μέλλοντα σύζυγό μου, ἕνα σωρὸ χαρούμενες σκέψεις περνοῦσαν ἀπὸ τὸ μυαλό μου. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ θὰ ἔπρεπε τέλος σάρκα ὁ μεγαλύτερος πόθος τῆς ζωῆς μου: θὰ γινόμουν ἐπὶ τέλους, ἀπὸ μαθήτρια, ἕνα κορίτσι ἀνεξάρτητο, ἕνα κορίτσι πού θὰ ζοῦσε ἀπὸ τὴν ἐργασία του.

Ἐφύγα γοργὰ ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰ νάχω καιρὸ ν' ἀγοράσω, περνώντας ἀπὸ τὸ Γκαστινέι Ντβόρ, μερικὰ μολύβια κι' ἕνα χαρτοφύλακα πού θὰ προσέδιδαν, κατὰ τὴ γνώμη μου, μεγαλύτερη ἐπισιμότητα καὶ βαρύτητα στὴ νεανικὴ ἐμφάνισή μου.

Στὶς 11 καὶ 25 βρισκόμουν μπρὸς στὸ σπίτι Ἀλόνκιν, ὅπου ἔμενε ὁ Δοστογιέβσκη—ἕνα μεγάλο σπίτι μὲ πολλὰ δωμάτια, κατοικημένα ἀπὸ ἐμπόρους καὶ τεχνίτες, καὶ πού μοῦ θυμίσε τὸ περίφημο λαϊκὸ σπίτι τοῦ *Εργλήματος καὶ τῆς τιμωρίας*, ὅπου ὁ Ρασκολνίκωφ εἶχε σκοτώσει τὴ γριὰ τοκογλύφου.

Τὸ δωμάτιο 13—σὲ τί ἀνάποδο ἀριθμὸ καθόταν, ἀλήθεια, ὁ Δοστογιέβσκη!—βρισκόταν στὸ δεύτερο πάτωμα. Χτύπησα τὴν πόρτα. Μοῦ ἀνοίξε μιὰ ἡλικιωμένη ὑπηρετρία πού φορούσε ἕνα πράσινο σάλι. Τῆς εἶπα ὅτι ὁ κύριός της μὲ περιμένε. Μ' ἔβαλε νὰ περάσω στὴν τραπεζαρία, πού εἶχε ἐπίπλωσι ἀπλουσιάνη: δύο πλωρὶα σεντονίγια, σκεπασμένα μὲ χαλάκια, ἕνα κομμὸ δίπλα στὸ παράθυρο ἕνα ντιβάνι μ' ἕνα κρεμαστὸ ρολοὶ ἀπὸ πάνω.

καθώς τούς «Δυό θανάτους», την «Αγάπη της «Νουριέ», την «Προσδοκία».

— 1 —

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

Σάν κάνω μέρες νά σέ δω,
πρώτη αγάπη της ψυχής μου
σβύνει στού πόνου τήν άκτῇ
τό κύμα τῆς άπαντογῆς μου.

Σάν βάλλῃ ὁ νοῦς μου χωρισμό,
λαμπάδα τό κορμί μου λυώνει.
μιά σκέψη στήν καρδιά βουνό
πῶς με πλκωνει!

Βάρος δέν ἔχω στή ψυχῇ
μονάχα τῆς αγάπης μου τ' ἄχ!
"Αν εἶν' ἁμάρτημα βαρύ,
νά μή με σχωρέσ' ὁ πάνσοφος Ἀλλάχ!

— 2 —

Ο ΛΑΛΑ ΣΕΧΗΡ

Στοῦ μπέν τῶ σιδερόφραχτο σαράϊ
φύλακας τῶν οὐρῇ τῆς ἡδονῆς
μερονυχτίς ὁ νοῦς μου ξαγρυπνάει
στῆς Μένκας τό τζαμί σάν άσκητής.

Δίψα τοῦ στρατοκόπου στή Σαχάρα
τήν άμμουδιά σάν λίβας πυρπολεῖ,
κακίμος τρανός κι' άνέπωτη λαχτάρα
πού τήν άντρίκια σκέψη παραλεῖ.

Μάταια τό κορμί μου κυθερνάνε
δυεῖρα, πειρασμοί βραδιάς τρελλῆς.
Καταραμένος ὁ Ναντίρης νάναι
πού μοῦκοψε τά ρόδα τῆς άλκῆς.

"Αλλος ποιητής πολυγραφώτερος, ὁ Μπι-
χιστή, ἔγραψε τήν Ιστορία τοῦ Σολομών-
τος σέ 360 κομμάτια, τά ὁποῖα ἔχάρισε
στό Σουλτάνο, ὁ ὁποῖος κρατώντας τά
μυσά ἔκαψε τά ὑπόλοιπα.

Δ'. Ἐποχὴ Σουλεϊμάν — Μπακί

Ἡ Τουρκικὴ φιλολογία ὑπῆρξε γονιμώ-
τερη σέ πολλά φιλολογικά ἔργα στήν ἑ-
ποχὴ τοῦ Σουλεϊμάν. Ἐποχὴ πού μοιά-
ζει μ' ἐκείνην Λουδοβίκου ΙΔ', ὅπου ἡ
Γαλλία άνυψώθηκε σὲ ζενίθ τῆς δόξας
τῆς. Σουλτάνος, πρίγκιπες, ὑπουργοί κι'
ἄλλοι δὲ διανοούμενοι κόμοις άνέπτυξε
μίαν θαυμαστὴν άμύλλα. Τότε δημοσιεύ-
θηκαν οἱ «Ὅκτω παράδεισοι» τοῦ Ἐμ-
πουράζλ. Ιστορίες μὲ ποιητικώτατες πε-
ριγραφές, μὲ ζωντανές εἰκόνες ὁκτώ
Σουλτάνων πού ἔμεγαλοῦργησαν καὶ ἑστά-
θηκαν πολῦτιμοι σύντελεσται στήν πρόοδο
τοῦ τουρκικοῦ κράτους. Τότε σὲ φιλο-
λογικὸ στερέωμα ἐφώτισε τὸ λαμπρότερο
ἀστέρι τῆς τουρκικῆς ποιήσεως ὁ Ἄμ-
πτουλ Μπακί, τὸν ὁποῖον τιμητικὰ ὀνο-
μάζουν Σουλτάνο, Χάν, καὶ Χακάν στή
λυρικὴ ποίηση. Εἶναι σέ ἴση μοῖρα μὲ
τὸν Μοντενμπέκ τῶν Ἀράβων καὶ τὸν
Χαφίζ τῶν Περσῶν. Ὅταν ὁ Μπακί ἔ-
χάρισε τὸ πρῶτό του ποίημα στὸν Σου-
λεϊμάν, ὁ Σουλτάνος τὸν ἐπλήρωσε μὲ
μεγάλον χρηματικὸ ποσὸ ὡς δῶρο καὶ τοῦ
ἔστειλε ὁ ἴδιος στίχους του μέσα εἰς τοὺς
ἄποιους τὸν ὀνομάζει «πρῶτο ποιητὴ
τῶν Τούρκων» καὶ προλέγει τὸ ἔνδοξο
μέλλον του.

Ὁ Μπακί ἔγραψε ποιήματα πεζὰ καὶ
ἔμμετρα. Σχωρίζουν τὸ «Διδάνι» τὸ ὁ-
ποῖον μεταφράστηκε ἀργότερα σὲ γερ-
μανικὸ ἀπὸ τὸν Χάμμορ, ἱστορικὸ γνωστό-
τατο, τὰ «Ποιλιὰ τοῦ Ράγγη», «Ἀνα-
τολὴ Ἀνατολῶν», τὸ «Ἐλεγεῖο» του

στὸν Σουλεϊμάν πού εἶναι ἀπὸ τὰ καλύ-
τερα του. Τῇ δόξῃ τοῦ Μπακί δὲν κα-
τώρθωσαν νά φτάσουν οὔτε οἱ ποιηταὶ
πού ἀκολούθησαν κατόπι, ὁ Φαζούλ, ὁ
Φακρὴ, ὁ Ρεβανὴ καὶ ὁ Λαμὴ. Καλύτε-
ρος ἀπ' αὐτοὺς εἶναι ὁ Χιγιαλὴ, ὁ ὁποῖος
ὀνομάζεται καὶ μεγαλοφάνταστος γιὰ τίς
πλούσιες εἰκόνες καὶ τήν φαντασία του
τὴν ἀπέραντη. Ὁ Σουλτάνος τὸν εἶχε
συμπαθεῖς πολὺ καὶ συντρόφους κάθε
πολήμα του μὲ δῶρα πολῦτιμα, καὶ ἔνθου-
σικαίμενος κάποτε γιὰ κάποιον του ἔργο
τοῦ χάρισε τιμάριο γῆς μὲ ἀρκετὴ πρό-
σοδο. Ἀπὸ τὰ τραγούδια του τὰ καλύ-
τερα εἶναι τὰ «Ἐρωτικὰ λόγια», τὰ
«Γαζέλια», δημοτικὰ τραγούδια σάν ἁ-
μανέδες, συρτοὶ παθητικώτατοι. Ὁ Φα-
ζούλ, πρωτότυπος ὅσο λίγο, τραγούδησε
τίς ἑρωτόπαθες ράθυμες στιγμὲς τῶν χα-
ρεμιῶν καὶ τίς αγάπες τῆς «Λεϊλά καὶ
τοῦ Μεδζούν». Μετέφρασαν ἐπιτυχιμένα
ἀπ' τὸ Περσικὸ «Παράδεισο τῶν μαρτύ-
ρων», μὲ τίτλο «Ὁ ἀνθρώπος τῶν εὐτυ-
χιμένων», κ' ἔγραψε πεζογραφήματα τὰ
ὁποῖα εἶνε ἀπὸ τὰ ἔκλεχτα κομμάτια τοῦ
πεζοῦ ὀθωμανικοῦ λόγου. Ἡ «Ὁδὸς» του
σὴν αγάπῃ κατέχουν τὴν πρώτη θέσιν
κ' ἔγιναν συμπαθητικὰ τότε τραγούδια
στὸ στόμα τοῦ λαοῦ.

Ὁ Τζελαλὴ, ὁ Φακρὴ, ἔγραψαν ρω-
μαντικὰ ποιήματα ὁ πρῶτος μετέφρασε
ἀπὸ τὸ Περσικὸ «Σαχναμέ» τοῦ Φιρδε-
βσή, ὁ δεύτερος τραγούδησε σὲ ἔκλεχτους
στίχους τὸν «Ἥλιο», τὸ «Πρωῖνὸ χρυ-
σαστέρι», τὸν «Ἀρη», τὸ «Γκιουλιστάν»
καὶ τίς «Παρθένες τῶν Ἰδεῶν». Ὁ Ρε-
βανὴ τύπως τὸ «Βιβλίον τῶν ἡδονῶν»,
ἡδονιστὴς καὶ ρεαλιστὴς ἀπὸ τοὺς πρῶ-
τους δημιουργοὺς τῆς ρεαλιστικῆς τουρ-
κικῆς σχολῆς. Ὁ Λαμὴ ἔγραψε ἀπὸ τὰ
καλύτερα του τὴν «Πεταλούδα» καὶ μετέ-
φρασε τοὺς πρῶτους ἀρχαίους ποιητὰς Πέρσας,
τὸν Νιζαμὴ, τὸν Ἀζαμὴ καὶ τὸν Ἀρifi.

Ε'. Ἐποχὴ Μουράτ Γ'. Ἀχμέτ Νεντήμ

Στὴν τελειοποίησιν καὶ γενικὰ στήν ἀ-
νάπτυξιν τῆς τουρκικῆς γλώσσας καὶ φιλο-
λογίας φρόντισαν ἑξαιριστικῶς ὁ Ἰμπνι
Κεμάλ καὶ ὁ Ἐμπνι Σουούτ.

Ὁ μὲ τὸ ψευδώνυμον Ἰμπνι Κεμάλ,
Ἀχμέτ Σεμπουδὴν ἐφεῖντης, σπούδασε
σὴν περίφημῃ σχολῇ τῆς Ἀνδριανούπο-
λης τίς ἐπιστήμες καὶ καθηγητὴς ἀργό-
τερα τῆς σχολῆς γιὰ τὴν πολυμαθεῖά του
καὶ τὴ δύναμιν τοῦ ἀντίληψιν κριτικῆς, ὡ-
νομάσθηκε ἀπὸ πολλοὺς θαυμαστάς του
«Θάλασσα τῶν ρητῶν», «Μεταλλεῖο τῆς
πίστις τοῦ Ἀλλάχ», «Ἀστέρι οὐράνιο
τοῦ ἱεροῦ νόμου». Ἐγραψε περὶ τὰ ἑκα-
τὸ βιβλία γιὰ τίς θεωρίας τοῦ δικαίου, γιὰ
τὴν ἐπίδρασιν τῆς θρησκείας στοὺς βαρ-
βάρους λαοὺς, γιὰ τὴ ρητορικὴ καὶ ἀνα-
δείχθηκε ἀριστος πολιτικὸς τῆς ἐποχῆς
του. Ὁ Ἐμπνι Σουούτ ἐκάθησε σὴν πρῶ-
την τιμητικὴν θέσιν τοῦ Σέιχ-ὀλ-Ἰσλάμ
τριάκοντα ὀλόκληρα χρόνια. Ἐγραψε
στὸ ἀραβικὸν συγγράμμα ἀξία λόγου καὶ
τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἱερᾶς Βίβλου. Στὴν γό-
νημιν αὐτὴν ἐποχὴν τῆς φιλολογικῆς ἐξη-
σαν καὶ δύο περίφημοι ἱστορικοί, ὁ Σεαδ-
δουδὴ, ὁ ὁποῖος ἔκανε καὶ σύμβουλος
τοῦ Μουράτ Γ' καὶ συνέγραψε τὴν «Ἱστο-
ριὰ τοῦ Μουράτ Γ'» (ἱστορία τῶν ἱστοριῶν), ἔργο
καλλιτεχνικώτατο μὲ ἱστορικὰς ἀλήθειες
σὲ φόντο ποιητικῆς ἑξάρσης, καὶ ὁ Μου-
σταφὰ ἀπὸ τὴν Καλλίπολιν, ὁ ὁποῖος, ἱ-

στορικὸς ἔξοχος, ἀσχολήθηκε καὶ μὲ τὴν
ποίησιν. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔμμετρα του ἔργα
ἐπαίνεθηκαν καὶ διαβάστηκαν μὲ συμπά-
θειαν ἀληθινήν. Τὸ 1092 ἔτος τῆς Ἐγί-
ρας γεννήθηκε σπάνια ποιητικὴ προσω-
πικότητα, ὁ Ἀχμέτ Νεντήμ. Χαριτωμένες
ἐννοιες, ὠραῖες σκέψεις, ἰδέες θαυσιές
καρκτηρίζουν τὰ τραγούδια του. Τὴν ἱ-
δια ἐποχὴ στέκεται σὲ κορύφωμα τῆς
δόξας τοῦ λαοῦ τοῦ ὁ μεγαλύτερος σα-
τυρικὸς ποιητὴς ὁ Νεφί, ὁ Μπουαλὼ τῆς
Τουρκίας. Κατέχοντας βαθειὰ τὴν κοινω-
νία πού ζοῦσε, πολυμαθέστατος καὶ φιλε-
λεύθερος σὴν ἔκφρασιν, χτύπησε ἐπιτυ-
χημένα μὲ τὸ σφυρὶ καυστικώτατης εἰρω-
νίας τὸ φέμμα, τὴν ὑποκρισία, τὴν ἀνη-
θικότητα τῆς ἐποχῆς του.

Τόσο φαρμακερὰ ἦταν τὰ χτυπήματα
ποῦ σὲ τέλος πληγώθηκε ἀπ' αὐτὰ ὁ αὐ-
νάσιμα. Κι' ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες ἄλλους
ποιητὰς σταθμοὶ τῆς τουρκικῆς φιλολο-
γίας θὰ μένουν πάντα τὰ κλασσικὰ συγ-
γράμματα «Χουμαγιούν Ναμέ», «Τάτ-
ὀτ-Τεβάρηχ», «Χαμσέ-Νερκισές», ὁ
«Ὀκτού Ζαδέ», «Μεχέμ Σαχί», ὁ «Τη-
λέμαχος» τοῦ Κιχαμὴλ πασά. Ἐργα ἀπὸ
τὰ ὁποῖα σάν ἀπὸ χρυσάφι ἀνέβουν διαφα-
νούς καθρέφτες προβάλλει ἡ ἀληθινὴ εἰ-
κόνα τῆς φιλολογικῆς ζωῆς τῶν Τούρ-
κων μ' ὅλες τίς γοητείες καὶ τὰ μεθυ-
σιτικὰ οὐρὶ τοῦ Παραδείσου, καὶ μ' ὅλες
τίς σκληρὲς δοκιμασίας τῆς ζωῆς. Ἡ
τουρκικὴ μὸδα χωρὶς ἄλλο θὰ εἶχε πᾶ-
ρει τὴν ἐμπρέπισιν τῆς θέσης σὴν παγκό-
σμιαν φιλολογία ἂν δὲν δαχόταν βαθειὰ
ἐπίδρασιν ἀπὸ τὴν περσικὴν ἀχαλίνωτη φαν-
τασία καὶ τὴ θλιβερώτατη ἀραβικὴ ἔμ-
πνευσιν.

Οἱ σημερινοὶ ποιηταὶ ἀφήσαν κατὰ μέ-
ρος τοὺς ἀμυνδῆδες ἀκολουθώντας τὴν
σύγχρονην καινοτομία τῆς εὐρωπαϊκῆς λο-
γοτεχνίας: Ἐνρέμ βέης, Οὐσάκην Ζαδέ
Χαλίτ βέης (μυθιστορήματα τοῦ «Ὁ ἀπα-
γορευμένος ἔρωτας»), Σουλεϊμάν Ναζίφ
Γιάρνιν») κλπ.

Ἐνας Τούρκος ποιητὴς λέγει:
«Ποιητὴς εἶνε τὸ λεπτότερον κι' εὐγε-
νέστερον πλάσμα πού δημιουργήθηκε ἀπὸ
τὰ θλιβερά χαμόγελα τῆς φύσης στὴν πρῶ-
τὴν ἐρωτικὴν στιγμὴν τῆς. Στὸ γέλιο του ἔ-
χωρίζουν ἴχνη θρήνου σὰ δροσόσταλες
κρίνου, σὲ κλάμα του ἴχνη γέλιου σάν
τὸ οὐράνιο τόξο στὰ σύννεφα. Σκλάβος
σὴν φύσιν, γυρᾶει νὰ σταθῇ σὲ ἀνώτερη
θέσιν ἀπ' αὐτήν. Τέ-τοιτοι εἶναι οἱ ποιη-
ταὶ πού ἐγέννησαν ὁ ἀστροφώτιστος ὄρα-
νός, τὸ γλυκύτατο κλῆμα, οἱ πνοὲς τοῦ
ζωογόνου ἔξωρου, τὰ τραγούδια τῶν
καλλίφωνων ποταμῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Καὶ τὰ ποιήματά του, ἔμπνευσις στιγ-
μῶν μὴς μυστικώπαθης ζωῆς, δημιουρ-
γήματα ἐνός περιεχόμενου εἰς τὸ ὁ-
ποῖον ζοῦν συνταξιασμένα κι' ἀναρμό-
νια πάλλουν μὲ παθητικώτατον λυρισμό
τὸ θρησκευτικὸ αἰσθητικὸν μὲ τὸ ἐρωτικὸ
πάθος, μὴς ἐκνοοῦν σὲ κόσμους ἀγνώ-
στους παραμυθίων, πού νοιώθουμε τίς
γοητείες καὶ τὴ χάριν μὴς τέχνης ἀρκε-
τὰ ἰδιορρυθμῆς, ὅπου σὲ θερμότητι τῆς
ἀγνοῦν τὰ ξωτικά ρόδα τῆς Σταμπούλ,
τὰ γλυκὰ ρόδα τῆς Βεγγάλης καὶ τὰ με-
θυστικὰ ρόδα τοῦ Γκιουλιστάν τοῦ Σααδὴ.

Μ. ΚΑΛΛΟΝΑΙΟΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΕΜΕΡΚΕΝΙ

ΕΝΑΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΕΝΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

ΣΗΜ. ΕΛΛ. ΓΡΑΜΜ. — Ἡ σύγχρονη λογοτεχνία εἶναι ἀρκετὰ πλούσια σὲ διηγή-
ματα, ἀπ' τὰ ὁποῖα τὰ περισσότερα ἀναφέρονται σὲ χωρὶ καὶ ζωγραφίζουν
τὴ φύσιν ἢ παρουσιάζουν τὴν ψυχολογίαν τῶν ἀνθρώπων. Μεταξὺ τῶν ἡθογραφῶν
αὐτῶν κατέχουν τὴν καλύτερη θέσιν ὁ Στέφανος Πέτελεϊ, ὁ Ἀλέξης Μπέντεντεκ,
ὁ Στέφανος Μ. Ἄρσοντ καὶ ὁ Στέφανος Τεμερκένι.
Ὁ τελευταῖος γενήθηκε στὰ 1866 καὶ εἶναι ὀνομαστὸς ἀρχαιολόγος, διευθυντὴς
μάλιστα κάποιου μουσείου. Ὁ Τεμερκένι τὰ πρόσωπα τῶν ἡθογραφῶν του τὰ
παίρνει ἀπὸ τὸν σύγχρονόν κάμπο, πού τὸν ἐγγώρισε ἀρκετὰ καλά, κι' ἐκφράζεται
μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς χαρακτηριστικῆς ἐνός σίγουρου ταλέντου, σ' ἕνα ἔπος κα-
πὼς βαρὺ κι' ἀπερίτνητο. Ἐκεῖ ἐκδόσει ἀρκετὲς συλλογὲς διηγημάτων, πού τὸν
κατατάσσουν σὴν αὐτὴν σειρά τῶν συμπαιρωτῶν του συγγραφέων, καὶ μερικὰ
ἀπ' αὐτὰ μεταφράστηκαν στὴ γαλλικὴ. Τὸ διήγημα πού μεταφράζουμε σήμε-
ρας νὰ θυμίσῃ σὲ πολλὰ τίς καλὰς ἡθογραφίαις τῶν διωκτῶν μας, ἀλλὰ ξεχωρίζει
γιὰ τὸ ἀδρό γράμμα τοῦ καὶ γιὰ τὴν ἐκφραστικὴν του λιτότητα.

Ὁ Μαρτὸν ὀδη-
γεῖ τὰ πρό-
βάτὰ τοῦ ἀρ-
γὰ στὴ βοσκή. Ἀπὸ
καρὸ σὲ καρὸ λείει
στὸ βοσκόπουλο νὰ
τρέξῃ μπροστὰ νὰ
τὰ μαζώξῃ. Ὁ Μαρ-
τὸν μαζί μὲ τὰ πρό-
βάτὰ του ἔφτασε
σὴν ἀκρὴ τοῦ βο-
σκότου κι' ἡ κα-
λύβα του εἶναι πολὺ
σιμὰ ἀπὸ κεῖ. Κι'
αὐτὸ δὲν εἶναι λίγο.
Μιά γιορτὴ εἶναι
σπάνιον πρᾶμα γιὰ
ἕναν τσοπάνο. Γιουρ-
τὴ! θὰ δειπνήσῃ μὲ
φαί ζεστό πού θὰ
τοῦ φέρουν ἀπ' τὴν
καλύβα.

Ὁ Μαρτὸν δὲν
πάει τὰ πρόβάτὰ
του μαζυτέρη· κά-
νει νόημα στὰ
σγουρόμαλλα σκυ-
λιά νὰ μὴ στενωχωρεῖουν τὰ ζῶα,
νὰ τ' ἀφήσουν νὰ σκορπιστοῦν ἀπὸ δῶ
κι' ἀπὸ κεῖ, ὅπου θέλουν. Ἔτσι περ-
νάει τὸ πρωῖνὸ κριάριον, προβατίνες,
ἀνιά στέκονται ἴσηνα. Τὸ βοσκόπουλο
λαλεῖ τὴ φλογέρα· θάκανε καλύτερα νὰ
σοπάσῃ, γιὰ δὲν εἶναι ἀκόμα πολὺ
δυνατός. Ὁ Μαρτὸν τυλώνει τὴν πίπα
του, μιά πίπα μ' ἴσιο λουλά, σοβαρὴ,
καὶ μὲ σωλήνα γυριστό. Αὐτὴ ἡ πίπα
μοιάζει μὲ τὸν κυνηγὸν· ξεχωρίζει τὸν
τσοπάνο ἀπ' τὸ βοσκόπουλο, πού καπνί-
ζει πίπα ἀπὸ κουφοῦλιά κοιμένη ἀπ'
τὸν ἴδιο, πού τῆς καίει τὸ μεδοῦλι μὲ
μιά βέργα σιδερένια καὶ τὴ σκαλίζει
τῆς ἀρεσκείας του. Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὴν
ῥακα. Ἐνα βοσκόπουλο βρίσκει τίς περ-
σότερες φορὲς πολὺ ἀκριβὴ τὴν ῥακα
τῆς ὀξίας πού ἀγοράζουν ἀπ' τοὺς Σλο-
βάκους καὶ τὴ φκιάει μονάχου τοῦ ἀπὸ
ἕνα λουλούδι τοῦ κάρπου.

Ἔτσι κυλοῦν οἱ ὥρες ἴσαμε τὸ μεση-
μέρι. Κάνει καλὸν καιρὸ, τὸ ζωντόβολο
κουβαλαῖ τὴν κάπα κι' ἀπὸ ψηλὰ ὁ
ἥλιος κυττάει γελοῦμενος τὰ πρόβατα
τοῦ Μαρτὸν. Ὁ Μαρτὸν κυττάει τὸν
ἥλιο καὶ βλέπει πῶς ἐμεσημέρισε. Ρί-
χνει βλέμματα κατὰ τὴν καλύβα πού τὴ
γνωρίζει ἀπὸ τρεῖς λεῦκες λιγερές. Τώρα
ξεχωρίζει κάποιον πού βγαίνει πίσω ἀπ'
τὰ δέντρα καὶ κυγώνει μὲς ἀπ' τὸ λει-
βάδι. Ἄν τὰ πρόβατα γινόταν κανονικά,
ἡ γυναῖκα πού ἔρχεται ἔπρεπε νάνα ἡ
γυναῖκα τοῦ Μαρτὸν. Μὰ ἐκεῖνη δὲ
φορὴ ἀσπρη ποδιά, γιὰ οἱ ἡλικιω-
μένες γυναῖκες συνηθίζουν νὰ φοροῦν
πάντα γαλάζια ποδιά, ἀκόμα κι' ὅταν
πάν ν' ἀνταμώσουν τὸν ἄντρα τους.

Ὁ Μαρτὸν τὴν κυττάει. Καὶ βλέπει
καλὰ πῶς τοῦ φέρνει τὸ δειπνο, γιὰ
ἔχει βάλει τὴν τσανάκα μέσα σὲ μιά
κόκκινη μπερτα. Ὁ πεντασμένος ἄν-
θρωπος ἔχει ὀραση διαπεραστική.
Αὐτὴ περπατᾷ γλήγορα, γιὰ κανένας
στόν κόσμον δὲν περπατεῖ γλήγορότερα
ἀπὸ μιά κοπέλλα ἡ μιά νέα γυναῖκα
τῆς στάνης. Περπατοῦν ὅλες, ἔτσι, λὲς
ἐξελισσονται σάν ἀλαφίνες.

Ὁ Μαρτὸν μουρμούρισε πολὺ σιγὰ:
«Καινούργια ἔχουμε!» Ἀλλὰ δὲν εἶπε

τίποτα: γιὰ ποῖον μιλοῦσε τάχα; Τὸ
βοσκόπουλο δὲν ἀξίζει ἀκόμα νὰ τοῦ
δίνῃς τὸ λόγο. Νὰ μιλήσῃς στὰ σκυλιά,
δὲ συνηθίζεται, καὶ τὰ πρόβατα, τὸ ξέ-
ρουμε ὅλοι μας αὐτὸ, εἶναι χαζὰ. Τὸ
μόνο πλάσμα πού τοῦ πετάει κάποτε
λίγα λόγια εἶναι ὁ γάιδαρος, γιὰ εἶναι
ἔξυπνο ζῷ. Μὰ αὐτός, ἐπειδὴς ἴσα-ἴσα
εἶναι ἔξυπνο ζῷ, πάει μπροστὰ ἀπ' τὸ
κοπάδι. Καὶ τότε:

Τὰ χορτάρια εἶναι ὁμορφα τὴν ἄ-
νοιξ' ἡ γυναῖκα βιάζεται. Ὁ Μαρτὸν
ἀρχίζει νὰ ξεχωρίζει πῶς ἔρχεται.
Θάνα βέβαια ἡ Ἀπόλλω, ἡ γυναῖκα
τοῦ γείτονα Γκέοργκο Βέο. Μὰ ἡ γυ-
ναῖκα ἡ δική του τί γίνηκε; Ἀγαπᾷ
πολὺ τ' ἀργιμένο κοροζοῦτι. Θάχῃ
φαίει ἔχτες γιὰ προκοπὴ φαίνεται...

Ἡ γυναῖκα εἶναι πιά πολὺ σιμὰ. Ὁ
γάιδαρος τὴ κυγώνει δέκα ἢ πρὸ σωστὰ
ἑξή βήματα. Τὰ σκυλιά χύνονται ἐπάνω
της, ἴσια μὲς ἀπ' τὰ πρόβατα, μὴ βρι-
σκοντας ἄλλο δρόμο συντομώτερο.
Ἐκεῖνη πού σιμώνει μὲ τὸ φαί δὲν εἶναι
ἡ γυναῖκα τοῦ γείτονα. Εἶναι ἡ θανατέ-
ρα τοῦ Μαρτὸν, παντρεμένη τὸν πε-
ρασμένο χρόνον, μικρομάνα ἐνός μηνός.
— Ἐ! πῶς δὲν εἶναι σὴν καλύβα
τοῦ ἀντρός της; λείει ἀπὸ μέσα τοῦ ὁ
Μαρτὸν.

Κι' ὅταν αὐτὴ βρέθηκε κοντὰ στὸν
πατέρα της, τὴ ρώτησε:

— Ἀκούε, θάορεμα πῶς ἦταν ἡ Ἀ-
πόλλω. Πῶς ἔγινε κι' ἦρθε πίσω;

Ἡ νέα γυναῖκα εἶναι χλωμὴ ἄναση-
κῶνι τὰ σπάργανα. Ἡ φωνὴ της δὲν
εἶναι σταθερὴ· λείει σιγανάτα:

— Ἡοθα πίσω, πατέρα μου...

Ἀντὴν τὴν κόκκινη μπερτα καὶ βγάξει
ἀπὸ μέσα ἕνα τσανάκι καὶ μιά τσανά-
κα. Τὸ τσανάκι εἶναι γιὰ τὸν ἀφέντη,
ἡ τσανάκα γιὰ τὸ βοσκόπουλο. Τὸ φαί
εἶναι ἀκόμα ζεστό, γιὰ τὸ κράτησαν
ἀπάνω στὴ φωτιά ὡς τὴν τελευταία
στιγμὴ. Κρέας γουρουνίσιο μαγερεμένο
μὲ κουνιά. Ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ αὐτὸ
τὸ φαί δὲν ἔχει γούστο. Ὁ Μαρτὸν,
σκοτεινιασμένος λιγάκι, καθεται κατα-

— Δὲ σὲ κράτησε;
— Οὔτε μ' ἕνα λόγο. Ἀλλὰ μπορεῖ
νὰ μὴν κατάλαβε πῶς γύριζε πίσω στὸ
σπίτι.
Ὁ Μαρτὸν οἶχνει, μανιασμένος, τὸ
φαί πού περισσεῖε στὰ σκυλιά, ἐνῶ πε-
ταίει πολλὰς φορὲς πίσω ἀπ' τὴν πλάτη

ψομὶ εἶναι στὸ σακ-
ζούλι, τὸ σακζούλι
εἶναι δεμένο σὴν
κάπα κι' ἡ κάπα εἶ-
ναι ριγμένη στὴν ῥά-
χη τοῦ γαϊδαροῦ. Ὁ
γάιδαρος ἔρχεται νὰ
φέρῃ αὐτὰ τὰ χρεα-
ζόμενα γιὰ τὸ φαί.
Εἶναι ἔξυπνο ζῷ.
Ἄν δὲν ἦταν ἔξυ-
πνο, ἡ γενιά του
θάξε ξεκληρίσει ἀπὸ
καιρὸ, γιὰ δὲν ἰὸ
μεταχειρίζονται πα-
ρὰ μόνο γιὰ τὴ σο-
βαρὴ κι' ὑπάκουη
νοημοσύνη του. Ὁ
Μαρτὸν ἔχει ζουλιὰ-
ρι, τὸ βοσκόπουλο
ὄχι· τὸ γοῦν ἕνα καὶ
μόνο. Ἀλλὰ μὲ καλὸ
καὶ χοντὸ βρέζινο
ψομὶ μπορεῖς νὰ
φτιάσῃς ζουλιάρι,
καρφώνοντάς το
σὴν ἀκρὴ τοῦ μα-

χαιριοῦ. Ὁ Μαρτὸν βουτᾷ τὸ ζου-
λιάρι του μέσ' στὸν πιάτο.

— Ἡρθες πίσω μαζί μὲ τὸ παιδί σου;
τὴ ρωτᾷ.

— Μαζὶ μὲ τὸ παιδί μου! λείει χλωμὴ
ἡ νέα γυναῖκα.

Ἡ γυναῖκα ἀναστενάζει:
— Ἔτσι ἦταν γουατό...

Ὁ Μαρτὸν ρωτᾷ γινωσκόμενος:
— Μὴ σ' ἔδειρε κάποιος;

— Δὲ μ' ἔδειρε, ἀποκρίνεται μπερδε-
μένα ἡ γυναῖκα. Ἄν μ' ἔδειρε, μπορεῖ
νάταν καλύτερα. Μ' ἔδειρε μὲ τὰ λόγια.

— Τί σοῦ εἶπε;

— Μοῦ εἶπε: «Ὅποιος δὲ δουλεύει δὲν
πρέπει νὰ τρώῃ. Εἶπε πῶς ἀρκετὰ ῥα-
χάτεψα κι' ἔπρεπε νὰ σκαλίσω τίς πιπε-
ριές. Τοῦ εἶπα πῶς δὲ μποροῦσα ἀκό-
μα· μόλις τώρα ἄρχισα νὰ πέρνω ἀπά-
νο μου...

— Ἐγὼ εἶπα δίκαιον...
— Ν' ἀφήσω ἐνός μηνός παιδί; Εἶδες
ποτέ σοῦ νὰ κουβαλοῦν βρεζανιάρικα στὸ
χωράφι;... Κι' εἶπετα, δὲ μποροῦ. Δὲ
μποροῦ ἀκόμα νὰ πάρω τὸ τραπὶ. Τὸ
ἔξερεις ἐσύ, πατέρα μου, πῶς ἐγὼ ποτὲ
δὲ δειλάσα μπρὸς στὴ δουλειά.

— Β

Ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Παλαμά

Η ἐκλογή τοῦ κ. Παλαμά, πού χαιρετίστηκε μέ τόσο ἐνθουσιασμό ἀπὸ τίς περισσότερες ἐφημερίδες, δὲν ἦταν κανένα ἀπρόοπτο γεγονός, ἀφοῦ περιμενόταν ὡς μία φυσικὴ προαγωγή ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀντιπροέδρου. Ὁ κ. Παλαμάς ἐθεώρησε καλὸ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἀναλήψεως τῶν νέων καθηκόντων του νὰ προβῇ σὲ μερικὲς δηλώσεις σχετικὰ μετὰ τὴ θέση τῶν ποιητῶν μέσα στὶς Ἀκαδημίες, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους πού «ἐδρεῖουν» στὰ σύννεφα, γιὰ τίς ρήσεις τοῦ «Ἑλλήνος» Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, γιὰ τὸν Δίττριχ ἢ Δίτριχον, καθὼς θὰ ἔλεγε ὁ ἀλησμόνητος Χατζόπουλος, καὶ τὴν παρέα του, γιὰ τὸν Οὐγκὼ καὶ τίς ροπές του στὰ πολεμικὰ καὶ γιὰ τρεῖς (ἀρ. 3) θεωρίες, στὶς ὁποῖες ὑπάρχουν ἀναγκαστικὰ ὅλοι οἱ ποιηταί. Μὲ λίγα λόγια ὁ ἐναρκτήριος λόγος τοῦ κ. Παλαμά εἶχε ἀρκετὴ ἐπιτυχία, τὴν ὁποῖαν θὰ ζηλεύαν ἀσφαλῶς οἱ καλοὶ «κωξερ» τῶν σαλονιῶν πού ζητοῦν νὰ διασκεδάσουν τὰς ἐλαφρῶς ὠρίμους κυρίας. Τί τὰ θέλετε ὅμως... Ἄν τὸ πρῶτο ἀτύχημα τοῦ κ. Παλαμά ἦταν νὰ γίνῃ ἀκαδημαϊκός, τὸ δεύτερο καὶ σπουδαιότερο εἶναι πού ἀνακηρύχθηκε πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ μεγαλωνύμου τούτου σώματος τῶν σοφῶν. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε πὼς οἱ πλείστοι ἀπ' τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς καταπολέμησαν μὲ μανία τὸ δημοτικιστικὸ κίνημα, τὸ μόνο ἀξιόλογο πνευματικὸ κίνημα τῶν τελευταίων χρόνων, χάρις στοῦ ὁποῖο ἀναδείχθηκε καὶ ἐπιβλήθηκε ὁ κ. Κωστής Παλαμάς.

«Ἐωσπερὶς τῆς Ἑλλάδος»

Τὸν καινούργιο χρόνο βγήκε ἡ «Ἐπετηρὶς τῆς Ἑλλάδος» τοῦ πρώτου ἔτους, ἓνα βιβλίο πολὺ χρήσιμο γιὰ ὅλων τῶν τάξεων τοὺς ἀνθρώπους, πού ἐνδιαφέρει ἐξίσου τὸν ἐργάτη καὶ τὸ γεωργό ὅσο τὸ φίλο τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν. Ὑπάρχει μέσα σ' αὐτὸ ἓνα πλήθος πληροφοριῶν πάσης φύσεως πού ἔχουν συγκεντρωθῇ μὲ μοναδικὴ ἐπιμέλεια καὶ καταταχθῇ μὲ ἀληθινὴ μέθοδο. Τὸ βιβλίο αὐτὸ παίρνει ἀκόμα περισσότερον ἐνδιαφέρον μετὰ τίς πολυπληθεῖς εἰκόνες τοῦ πού ἔχουν διαλεχθῇ μετὰ γοῦστο καὶ ἔχουν ἐκτυπωθῇ καλλιτεχνικὰ, ὅπως

ἄλλωστε καὶ ὁλόκληρο τὸ τριακοσασέλιδο περίπου ἔργο. Ἐπειδὴ ἡ ἐκδοσις τέτοιων βιβλίων ἔχει παραμεληθῇ τὸν τελευταῖο καιρὸ χωρὶς λόγο, ἐνῶ θὰ μπορούσαν αὐτὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν πραγματικὰ ἀνάγκες καὶ νὰ ἀποδοῦν ἀρκετὰ ἐπιφελῇ στὸν ἀναγνώστη, γι' αὐτὸ τὸ συνιστοῦμε καὶ ἐμεῖς μετὰ τὴν ἰδέα ὅτι θὰ ὑποστηριχθῇ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ κοινὸ πού τοῦ λείπουν παρόμοια εὐσυνείδητα βιβλία.

Ὁ Καβάφης καὶ οἱ ἐρμηνευταί του

Η «Νέας Ἑστίας» ἐδημοσίευσεν ὅτι ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα φύλλα τῆς κάποιο παλαιὸ ὁπισθόφυλλον τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ποιητῆ Καβάφη, ἀπὸ κεῖνα πού κυκλοφοροῦν σὲ χωριστὰ φύλλα καὶ διατίθενται ἀποκλειστικὰ γιὰ τοὺς φίλους καὶ θαυμαστάς του. Ὁ κ. Ξενόπουλος ὅμως, ὁ ἴδιος πού πρόσεξε καὶ παρουσίασε ἀπ' τοὺς πρώτους τὸν Ἀλεξανδρινὸ ποιητὴ, ἐθεώρησε ἀναγκαῖον νὰ προτάξῃ μερικὰ σχόλια πού ἀναφέρονται στοὺς πρὸ καὶ μετὰ Χριστὸν αἰῶνες, σὲ μερικὸς νέους τῆς Σιδωνος καὶ σ' ἄλλες παρόμοιες λεπτομέρειες, πού μπορεῖ πραγματικὰ νὰ γίνῃ ἀπαραίτητες γιὰ τὴν κατανόησιν τοῦ ποιήματος. Ἀλλὰ ὁ διευθυντὴς τῆς «Νέας Ἑστίας» καὶ σχολιαστὴς τοῦ Καβάφη, ἀφοῦ ἐκθέσῃ τίς ἀντιλήψεις του σχετικὰ μετὰ τὴν πληρέστερη ἐρμηνεία, καταλήγει στὸν ἐξῆς ἀπροσδόκητο καὶ καταπληκτικὸν στίχον ἀφέλειά του ἐπίλογο: «Αὐτὸ βγαίνει. Ὅποιος θάβγαζε τὸ ἐναντίον, δὲ θάχε καταλάβει τὸ ποίημα. Ἡ, ἂν εἶχε τὸ ἐναντίον σὲ νοῦ του καὶ ὁ Καβάφης, τότε δὲν χειρίστηκε καλὰ τὸ θέμα...». Ὑστερα λοιπὸν ἀπὸ τὴν «interpretatio authentica» αὐτῆ τοῦ δεκαπενθημέρου περιοδικοῦ, ὁ κ. Καβάφης καλεῖται νὰ συμβουλευεταὶ σὲ ἐξῆς γιὰ τὰ μελλοντικὰ ποιήματά του τὸν κ. Γρηγόριο Ξενόπουλο, διευθυντὴ τῆς «Νέας Ἑστίας» καὶ τῆς «Διαπλάσεως τῶν Παίδων», γιὰ νὰ μὴν πέφτῃ ἔξω σὲ χεῖρισμὸ τῶν θεμάτων του...

Ἀπάντησιν σ' ἓνα γράμμα

Ελάβαμε ἀπὸ τὸν κ. Ἀντωνᾶκο, τὸ γνωστὸ γυμνασιάρχην Ἐάνθη, μιὰ ἐπιστολή, στὴν ὁποία ἐκφράζει μερικὰ παράπονα κατὰ τοῦ περιοδικοῦ μας πού δημοσίευσεν πρὸ καιροῦ

κριτικὴ γιὰ τὸ βιβλίο του «Δυόμιση χρόνια δάσκαλος σὲ Μαρούσι». Ἀντιλαμβάνομαι πὺς δὲ μᾶς ἐπιτρέπει ὁ χώρος νὰ δημοσιεύσουμε τὸ γράμμα τοῦ φίλου γυμνασιάρχου Ἐπειδὴ ὅμως δὲ θέλουμε ν' ἀφήσουμε ἀναπάντητα μερικὰ σημεῖα τοῦ θὰ δώσουμε μερικὰς σύντομες ἐξηγήσεις: Ὁ κριτικὸς μας, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ἀντωνᾶκος κηρύσσει ἀναρμόδιον, ἂν καὶ ἀγνοῇ τὴν ταυτότητά του, εἶναι καὶ αὐτὸς σχεδὸν ἐκπαιδευτικὸς καὶ ἐπομένως δὲν ἀποκλείεται νάχη γνώμη γιὰ μερικὰ ζητήματα σὰν αὐτὰ πού θίγει ὁ συγγραφέας σὲ βιβλίο του. Ὁ κριτικὸς μας ἄλλωστε, ἂν ἐξέφρασε κάποια ἐλαφρὴ ἐπιφύλαξιν γιὰ τὸ καλογραμμένον «Δυόμιση χρόνια δάσκαλος σὲ Μαρούσι», τοῦτο προήλθε ἀπὸ μιὰ δυσπιστία πού μποροῦσε νάχη γεννηθῇ σὲ κάθε ἀναγνώστη. Γιατὶ ὅλοι ὅσοι ξέρουμε τίς πνευματικὰς ἱκανότητες τοῦ σημερινοῦ μαθητοῦ καὶ φοιτητοῦ ἀκόμα, δυσκολευόμαστε νὰ πιστέψουμε πὺς μποροῦν παιδιὰ τοῦ γυμνασίου νὰ γράφουν ἐκθέσεις τόσο ἀφογες στὴ γλώσσα καὶ στὴ διατύπωση. Ἀφοῦ ὅμως ὁ κ. Ἀντωνᾶκος μᾶς βεβαιώνει πὺς ἔχει τὰ γραπτὰ στὴ διάθεσιν τοῦ καθενός, τὸν βεβαιώνουμε καὶ ἐμεῖς πὺς δὲν μᾶς μένει καμμιὰ ἀμφιβολία γιὰ τὴν γνησιότητά του, — ἂν καὶ, ἐπαναλαμβάνουμε, ἀπλὴ ἐπιφύλαξιν εἶχαμε ἐκφράσει. Μὲ τὰ ἄλλα σημεῖα τῆς ἐπιστολῆς, τὰ λιγώτερο σημαντικὰ, θεωροῦμε περιττὸ νὰ ἀσχοληθοῦμε.

Κριτικὴ καὶ σοβαρότης

Αποδίδουμε ἀνέκαθεν μεγάλη σημασία στὴν κριτικὴ, γιὰτὶ πιστεύουμε πὺς ὁ ρόλος τῆς μέσα στὴν πνευματικὴ κίνησιν εἶναι ἐξίσου σπουδαῖος μὲ τοῦ δημιουργοῦ καλλιτέχνη καὶ πὺς, ὅταν στέκεται στὴ θέσιν τῆς, μπορεῖ νὰ προσφέρῃ θετικὰς ὑπηρεσίας σὲ μιὰ χώρα. Τίς τελευταῖες ὅμως ἡμέρες παρατηρήσαμε κάποιο ἄτοπον πού δὲν ἀνεχόμαστε νὰ παρασιωπηθῇ. Ὁ μουσικὸς κριτικὸς μᾶς ἀπὸ τίς θεωρούμενες ὡς σοβαρὲς ἀθηναῖκας ἐφημερίδας στὰ σημεῖά του ἐπιτίθετο τακτικὰ κατὰ τῶν παραστάσεων ὁρισμένου μουσικοῦ ἰδρύματος. Ἡ ἐπίθεσις αὐτὴ μποροῦσε νὰ θεωρηθῇ ὅτι προσερχόταν ἀπὸ καλὴ πίστη, δυστυχῶς ὅμως ὑπῆρχε μιὰ σύμπτωση πού μᾶς ἔκανε ν' ἀμφιβάλλουμε ζωηρὰ γιὰ τὴν εἰλικρινὴν πρόθεσιν τῆς: τὸ γεγονός ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς ἐν λόγω ἐφημερίδος τυγχάνει νὰ συμμετέχῃ στὸ διοικητικὸ συμβούλιον ἄλλου μουσικοῦ ἰδρύματος πού δὲ θρίσκειται σὲ σχέσεις φιλικὰς μὲ τὸ πρῶτον γιὰ λόγους, φυσικὰ, ἐπαγγελματικὸς. Καὶ ἡ δυσπιστία αὐτὴ πρὸς τὴν ἀμερόληπτη κρίσιν τοῦ μουσικοῦ κριτικοῦ ἐνισχύεται ἀπὸ ἓνα ἄλλο περιστατικόν. Ὅταν ἦσαν κάποτε στὴν Ἀθῆνα μερικὸι ξένοι μουσικοὶ καὶ διωργάνωσαν παραστάσεις μετὰ τὴ σύμπραξιν τοῦ δευτέρου ἰδρύματος, ὁ κριτικὸς ἔσπευσε νὰ τοὺς ἀνακηρύξῃ διασημότητες. Ὅταν ὅμως ἐξανάρθαν

ἀργότερα οἱ ἴδιοι καλλιτέχνες, αὐτὴ τὴ φορά ὅμως προσκαλεσμένοι ἀπὸ τὸ ἀντίζηλον ἱδρυμα, ὁ ἴδιος κριτικὸς μὴ μπορῶντας νὰ τοὺς κατακρίνῃ τοὺς ἀγνοεῖ ἐντελῶς. Ὑστερα ἀπὸ τέτοια παραδείγματα λοιπὸν ἔχουν δίκιο ὅσοι δυσπιστοῦν πρὸς μερικὰς νεοελληνικὰς σοβαρότητας.

Τὸ φαινόμενο τῶν ζένων διάσεων

Μεταξὺ τῶν ἄλλων θιάσων πού ἐπισκέπτονται περιοδικὰ τὴν ἑλληνικὴν πρωτεύουσαν μᾶς ἦρθε τελευταῖα μετὰ τὸ δικὸ τῆς καὶ ἡ κ. Σεσίλ Σορέλ, μιὰ καλὴ ὁμολογουμένως ἡθοποιός, χωρὶς ὅμως σπουδαιότερη καλλιτεχνικὴ ἀξία καὶ πρὸ πάντων ἱκανότητα ἐπιλογῆς στὰ παιζόμενα ἔργα. Τὸ ἀθηναῖκόν κοινὸν ὅμως, πού δείχνεται πάντα γενναῖοδωρον πρὸς τοὺς ξένους καλλιτέχνες, δὲν ἐδίστασε καὶ αὐτὴ τὴ φορά νὰ προσφέρῃ στὴν κ. Σεσίλ Σορέλ καὶ σὲ θιάσόν τῆς ὅλην τὴν ὑποστήριξιν, ἂν καὶ τὸ ἔργο πού εἶδε ἦταν μιὰ κακὴ διασκευὴ, ἀπὸ κεῖνα πού δὲ θρίσκουν χάριν μῆτε σὲ πιδ ἀμόρφωτον ἀκροατήριον. Ἐκεῖνο πού μᾶς προξενεῖ ἀπογοήτευσιν ἀπ' αὐτὴ τὴν ἱστορίαν εἶναι ἡ πρεθυμία μετὰ τὴν ὁποία τρέχουν οἱ θεατρώφιλοι μᾶς γιὰ νὰ χειροκροτήσουν τοὺς εὐρωπαϊκοὺς θιάσους, πού περιοδεύουν ἴσως μόνο καὶ μόνο γιὰ χρηματισμὸν, καὶ ἡ ἀνάληψιν ἐξ ἄλλου ἀδιαφορία πού δείχνουν ἀπέναντι τῶν δικῶν μᾶς θιάσων, οἱ ὁποῖοι καὶ πρόσωπα καταλλήλιστα γιὰ τὴν σκηνὴν διαθέτουν καὶ προσπάθειες ἀξιόλογες γιὰ τὴν καλυτέρευσιν τοῦ θεάτρου καταβάλλουν. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ δείχνει πὺς εἶναι τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τοῦ μεγάλου μέρους τοῦ κοινοῦ μᾶς καὶ πόση ἡ ἐπιβολὴ τοῦ σνομπισμοῦ στὶς ἡμέρας μᾶς.

Οἱ φοιτηταὶ γιὰ τὴν ἔδραν τους

Ελάβαμε ἐκ μέρους ἀρχετῶν φοιτητῶν ἓνα ὑπόμνημα, σὲ ὁποῖον μᾶς συγχαίρουν γιὰ τὴν πρωτοβουλίαν μᾶς σχετικὰ μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως ἔδρας Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας σὲ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ ὅχι μονάχα ἀναγνωρίζουν πληρέστατα τὴν ἀνάγκην τῆς δημιουργίας τῆς, ἀλλὰ καὶ βρίσκονται σὲ συμφωνίαν μᾶς ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον πού ὑποδείξαμε γιὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἔδρας. Οἱ νέοι αὐτοὶ πού κατανοοῦν καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον τὴν σπουδαιότητα τοῦ νέου μαθήματος μᾶς παρακάλεσαν ἐπιπροσθέτως νὰ ἀναβάλουμε γιὰ προσεχὲς φύλλον μᾶς τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἐν λόγω ὑπομνήματος γιὰ νὰ συγκεντρωθῶν ἐν τῇ μεταξὺ καὶ ἄλλες ὑπογραφές, γιὰτὶ ὑπάρχουν πολλοὶ μεταξὺ τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς πού συμμερίζονται τίς ἀπόψεις τῶν. Τὸ πράττομεν μ' εὐχαρίστησιν καὶ εἰμαστε ἱκανοποιημένοι πού ἡ φωνὴ μᾶς κατάρρωσε γὰ βρῇ ἀπήχυσιν μεταξὺ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων, ἀφοῦ στοὺς κύκλους μερικῶν περιοδικῶν δὲ μπόρεσε νὰ προκαλέσῃ παρὰ ἀδικαιολόγητες ἐπιφυλάξεις.

Αὐτὸ δὲν ἦταν οὐτ' ἐξυπνάδα, οὐτε τόκανε γιὰ νὰ δείξῃ πὼς κατὰ κάνει... μὰ τότε ἔτσι, θεληματικά, ἐπιβλητικά, στρωτὰ καὶ ἴσα, μὲ δίχως ν' ἀρωγήσῃ κανέναν, κι' οὐτε νὰ φροντίσῃ νὰ μάθῃ ποιοῦν τ' ἄρεσε, καὶ ποιανοῦ τοῦ ξυνοφάνηκε..

Δὲν ἦταν λόγια στὸ βρόντο γιὰ νὰ περνᾷ ἡ ὥρα, καὶ νὰ βοῖσκουν δουλειὰ γιὰ συζήτηση οἱ χάριδες κι' οἱ ἀργόσχολοι.. Αὐτὸ 'τανε ὁρισμός, διαφέντευση τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀπολυταρχία δικαίᾳ του, διχτατορία στὸ εἶναι του, ἐπανάσταση κι' αὐτοβεβαίωση στ' ἀποκλειστικό του δικαίωμα στὴ ζωὴ του, στὴ σκέψη του, στὸ μυαλό του, στὰ μέλη του, καὶ σ' οὐλὰ τὰ μέλη τοῦ κορμιοῦ του... Δὲν ἦταν δηλαδὴς κύριος νὰ κἀν γούστο του ὁ ἴδιος τὸν ἴδιον;

Ὅχι; Ἐχομε ἀπὸ πάνου μας τὸ Κράτος καὶ τὸ Νόμο!.. Ἐ, καί; Ἄμα τοῦ μπῆ καὶ κόψῃ μὲ τὰ σουβλερά του δόντια δυὸ δάκτυλα τοῦ χειροῦ του, καὶ τὰ πετάξῃ θροσφὴ στὰ σκυλιὰ τοῦ δρόμου, ποῖος θὰν αὐτὸς πού θὰν τοῦ πῇ: ὄχι, γι' αὐτό. Κατάλαβε καλὰ ὁ Γιούμπτης ὁ Ἀνάγκυρος τὴν κατατηχητικὴ δύναμὴ του, αὐτὸς τοῦ γιὰ τὸν ἴδιον ἑαυτό του. Πᾶσα μέρα ἀπ' ὄντας γεννιήθηκε—πενήντα σωστοὺς χρόνους—δὲν ἄκουγε τίποτις ἄλλοι. Ἐπανάσταση στὸ Γουδί· διαφέντευε τοῦτος... Παράτρεα: ἐπιβολὴ τοῦ Νόμου, διατάζει ὁ Δεῖνα. Δῶθε καὶ λίγα χρόνια: Τζούπ! Βασίλειο τῆς Ἑλλάδας πάλι: σκύφε τὰ κεφάλια καὶ προσκυνήστε... γερά τὰ γκέμια στὰ ματωμένα δόντια. Κι' ἀνηφορίζοντας: ἄλλος, μπράμ... δημοκρατία... ἰσότη... καί, κράπ-κρούπ σβεργιὰς καὶ κατακεφαλιές. Κι' ἀνιστορώντας στὰ πίσω: Νά τους οἱ Φραντζέζοι μὲ τοὺς Ἑγγλέζους, ξεγυμνωτὰ τὰ σπαθιά, κι' οἱ κοιλιὲς ἐφτάζωμενές—μέσῃ γιὰ φουστάνελλα λές καὶ κἀναμε—μεσάθε τους γουργούλιζαν τ' ἄντρα, καὶ τὸ φωμαζὶ γέννηκε φυλαχτό, προσκυνητάρι καὶ θρησκειά. Κι' ἀκόμα δῶθε: ἀνέβα κατέβα τὰ σηπ-ροῦνια, καί, δὸς τὸν φράσος κολλημένους στὰ ντουβάρια, μεγαλωμένους ἀπ' τὸ πινέλο τοῦ χρωματιστοῦ, καὶ γιγαντωμένους στὴ σκέψη καὶ στὴ φαντασία τῶν κουντῶν καὶ τῶν ταπεινῶν, καὶ νὰ τὰ φερ-μάνια γαῖτάνι καὶ σωρὸ στὸ σωρὸ. Κι' ἀκόμα δῶθε: μάτσο γαλονάδες, καινούργιες φέστες, φουροτοῦνα καὶ ξέσπασμα σ' ἐκδίκηση καὶ πασαλῆρι... διχτατορία καὶ γροθιά, τρομάρεις κι' ἀγωνία... Ὑστερα βαρυνέστημι, καί: νάσου κι' ἐκλογές!! μπροῦμι, οἱ ἐκλεχτοί... Ἐγὼ τοῦτα... Τάδε, ὁ ἄλλος... Προσέχτε: ὁ τρίτος... Καὶ γίτον ὁ δυνατός... μὰ μπάτσα, ἕνα φταρνιτό... πάλι τὰ γκέμια στὰ ματωμένα δόντια. Καί: Τί κάνεις, κουμπάρε;

—Καλὰ 'μαι, μόνο ποῦμαι ἄρρωστος ἄσχημα!..

Ἐ, αὐτὰ 'τανε ἀνεμοστρόβιλος... σφάξιμο στὸ σφάξιμο... καταστροφές... χαλασιός... βρωμιές... ἀηδίες... μπάμ, μπούμ... αἷμα ποτάμια... φυλακές... ἐξορίες... μπουντρούμια... κρεμύδες... πορνείες...

ΤΑΚΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ

ΚΑΘΕ ΒΡΑΔΥ ΚΙ' ΑΠΟΨΕ

στὸ δρόμο τὰ μούλια... δουλειὰ ἢ πείνα κ' ἀνέχεια.

Ἐ, νὰ λοιπόν... αὐτὰ 'δε, κι' ἀπ' αὐτὰ ξυμώθηκε κι' ἔσανε ὅ,τ' ἔκανε, κι' ἔγινε ὅ,τ' ἔγινε, ὁ Γιούμπτης ὁ Ἀνάγκυρος.

Οἱ χωριανοὶ τὸν εἶχανε ἀπὸ κλωτσο κι' ἀπὸ μπάτσο. Τοῦτοι τὸν ἔλεγαν «Ἀποκόντριο». Οἱ ἄλλοι «Ρεμπεσκὲ τοῦ διαόλου», κι' ἀκόμα «Ξεκουτισμένο καὶ Παλητόμαρο», μ' αὐτὸς χαχάνιζε μὲ τὰ δυνατὰ του γιὰ δαύτους, καὶ πάταε πάντα στὴ βελουδένια στρώση μιᾶς ἐρχομένης δόξας, ποῦπλεκε καιροὺς τώρα, στὴ σκέψη του, ἢ φαντασία.

Χρόνια περάσανε, χρόνια... Πόσα, καλά-καλὰ δὲν τὸ θυμωγαν καὶ ὁ ἴδιος μπόρεῖ πέντε χρόνια πού νὰ μετρήθῃ καν σ' αἰῶνες, γιὰ πέντε αἰῶνες π' ἀντιστοιχοῦσαν πέντε χρόνια. Ἐνα τέτοιο. Κάλιο τὸ πρῶτο, ἐνάντια στὸ δεύτερο, γιὰτὶ τὸ δεύτερο ἦτανε αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἐνάντια στὸ πρῶτο. Τοῦτῃ τῇ μέρᾳ μιὰ παράξενη κίνηση γινώτανε... Φορεμένοι ἀλλοιώτικα οἱ ἄνθρωποι, ἄντρες καὶ γυναῖκες, μακρὰ ντερία—καθένα μὲ δικὸ του χρώμα—ξεκατέλλαντο, καὶ μὲ δίχως νάναυ ποδεμένοι, παρεχτοὺς ἀπὸ μιὰ φτενὴ φλοῦδα πετσοῦ στίς πατοῦσες, πιασμένη στοὺς ἀστράγαλους μὲ μεταξοτὲς κορδέλλες, δεμένους μὲ γούστο στὸ φινάλε, σ' ἐπιμελημένους φιοῦμπες... μὲ μακρὰ πυρρά μαλλιά, πεῖο πυρρά τὰ πλεῖοτερα ἀπ' τὴς χρυσόπλουτες ἄντρες τοῦ ἡλίου πού παγινίδιζε γροσφὰ στὰ γαλάζια μάκρη... μὲ τὰ μπράτσα γερά καὶ ξεγύμνωτα, κάτασπρα σὰν τὸ γάλα... ἀγκαλιασμένοι διάβαιναν καὶ περπαταγαν μ' ἄρμονία θεϊκά, πάνω σὲ γῆς πλημμυρισμένην ἀπ' ἀμέρητα εὐοδιστὰ λουλούδια, πού τὸ συντρόφευε καὶ τὰ λίκνιζε κάποιος ἄγνός μυρωμένος ἀγέρας, π' ἀνήλωνε τὴ σκέψη στὰ βασίλεια τῆς ἀλήθειας, καὶ στὰ ὄνειρεμένα παλάτια τῆς αἰώνιας ὁμορφιάς.

Πάνου σὲ πανήγυρη βουρὸ καθισμένοι σὲ μαρμαρίνους θρόνους, νὰ τους ὁραϊόπρετοι, ἀφθαστοί, μεγάλοι, θεοὶ καὶ θεαινές. Ὁ Δίας κ' ἡ Ἥρα καθισμένοι στὴ σειρά ἀψηλότερα ἀπ' τοὺς ἄλλους, μέσα στὸ φωτοστέφανο τῆς δυνάμεως τους, πλάι τὴν πάνσοφον θεαίνα τὴν Ἀθηνᾶ, καὶ δῶθε λίγο, ὁ Ἀπόλλωνας, ἀνεγγίχτη ὁμορφιά κι' ἄλκιμη, πρωτόφρετη στὴν πλάση ἀπὸ κτίση τῆς, ἴσως τὸ ἀπροσδιόριστο τέλος τῆς. Καὶ παρατέρω,—στὴν ἴδια σειρά πάντα, καὶ πάντα μὲ τὸν ἴδιον εἰσμό—ὁ Ἄρης, πού ποδοπάταε πιά, κάθει πού θυμίζε τὸν πόλεμο, τὴς σφαγῆς καὶ τῆς μάχης... Κι' ὁ Ἥφαιστος πού θώρεε πέρα τὴ φωτιά πού διαφέντευε, σὰ μιὰ παρηγο-

ρία καὶ μιὰν αἰώνια δύναμη στὴν ἀνθρωπότητα, ἄσβεστη δύναμη ἀγάπης,—ἀγάτης δυνατῆς σὰν τὴ φωτιά τὴν ἄσβεστη—πέρα-πέρα γιὰ τὸ κάθει π' ἀνασαίνει, γιὰ τὴν κάθει ὑπαρξὴ πού ζεῖ, ὁ Ἑρμῆς κι' ὁ Ποσειδῶνας γαληνέ-μένος σ' ἀτέλειωτη, συχασμένη, σὲ μιὰν

ἀπεραντοσύνη καλωσύνης, τὴ θάλασσα, πού κάθε κύμα τῆς ἀνιστοροῦσε κι' ἔ-νανε δυνατό παλμό—καρδιοχτύπι πές—γιὰ τὴ λατρεμένη Εἰρήνη, π' ἀγκάλιασε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἀλάκερο τὸν κόσμιο. Καὶ δῶθε λίγο—πάντα στὴν ἴδια τῇ σειρά, καὶ στὸν ἴδιον εἰσμό—ὁ Αἴολος, πού χαμογελοῦσε μ' εὐγένεια διακριτική, κἀνόντας τὸ Ζέφυρο π' ἀσκορπάει χαϊδευτικὸ ἀεράκι, σκορπώντας μυρωμένα μιὰν ἄγνα θεϊκῆς δροσιάς... Κ' ἡ Δήμητρα, ἢ πὺ λατρεμένη θεαίνα, πού γέμισε τὴ γῆς ἀπὸ σπαρτά, πλουτισμένα πληθος τὸν καρπὸ, κι' ἔκανε τὴν ἀπεραντὴ ἔχτασή τῆς, πάνου στὸ χῶμα, βελουδινὴ καταπράσινη στρώση, π' ἀναπαύονταν σὲ τέτοια μαγεῖα πάνου, σὰ χανούμισσα ξεπλωμένη σ' ἡδονὴ καὶ ραχάτι, χάριμα τῶν ματιῶν κ' ἱκανοποίηση, στὴν ἀνώτερη αἰσθητικῇ. Κι' ἀκόμα ἡ Ἀφροδίτη, θάμα καὶ ζωγραφιά, ἔχοντας στὰ γόνατά τῆς γερό τὸ μοναχοπαῖδι τῆς τὸν Ἐρῶτα, πού θώρεε παντοῦ σαγηνευτικά, κρατώντας σ' ἀπαλοκαμωμένα χέρια τοῦ τὸ τόξο, σύμβολο τῆς θεϊκῆς λατρείας. Καὶ κά-του, βουβὸς κι' ἀμίλητος, ὁ Πλούτωνας, μὰ καὶ χαρούμενος τώρα, γιὰ τὴν ἀγά-τη πού βασίλευε στὴν Πλάση. Σωτικοὶ χοροὶ γινόντουσαν ἀπ' ὁραϊόπρετες γύ-φες, κι' ἄρπες ἀκούγοντοσαν μαγικῆς, κι' ὁ θεὸς Ὁρφέας πάνου στὴν αἰώνια κιθάρα του, ἐκρούε τοὺς πύλινους κι' ἐναρμόνιους φθόγγους του, σὰν τό-τες πού ἡ Λευκοσία, ἢ Λύγια κ' ἡ Παρ-θενότη, Σειρήνες ἀνέχτες, δὲν ἀνθῆξαν στὴ θεῖα μολτῇ, κι' ἀγκάλιασαν ἀπελ-πισμένους τὸ κύμα γιὰ πάντα. Κι' ὕστερα στεφανωμένοι μὲ πολὺχρῳμα λουλούδια, βάδιζαν ἀγκαλιασμένοι καὶ λατρεμένοι στίς ἀτέλειωτες γῆς μας ὁμορφιές, καὶ μίλαγαν λατρείας λόγια, μακρὰ ἀπ' τὸ κάθε ποταπὸ καὶ βρώμικο. Καὶ νὰ τώρα σὲ συνάθροιση ὁ ἴδιος αὐτός, πού δὲν ἦτανε πιά ὁ ἴδιος... Φορεμένος κι' αὐτὸς μακρὸ ντερί, μὲ πυρρά μαλλιά, καὶ μὲ χῶρις νάνα ποδεμένος, παρεχτός ἀπὸ μιὰ φτενὴ φλοῦδα πετσοῦ στίς πα-τοῦσες, πιασμένη στοὺς ἀστράγαλους μὲ μεταξοτὲς κορδέλλες, δεμένους μὲ γούστο στὸ φινάλε, σ' ἐπιμελημένους φιοῦμπες, βροντοφώναζε γιὰ τὴν ἐξέ-λιξη, κι' ἔλεε γιὰ τ' ἀγαθὰ τῆς καὶ γιὰ τὸ ποθοῦμενο ἀπ' αἰῶνες τώρα πού πήρε τὸ λατρετὸ τέλος κι' ἔλεε... ἔλεε... μὲ καθαρή κι' ἀργυροῦχη φωνή, ποῦπαλε κι' ἔτρεπε ἀπὸ δυνάμη τῆς ἄγας συγκί-νηση. «Ἀδέφια τὸ πού ἐπρεπε γέννηκε. Ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τώρα οἱ ἄνθρωποι, ἀγκάλιαστηκαν καὶ φιλήθηκαν... δώκανε καὶ πήρανε τὸ φίλημα τῆς λατρείας. Σβύσανε τὰ παλὰ παραμύθια, καὶ κατ' ἀπ' τὴν ἀτεγχετὴ ἐπιμονή μας, χάθηκε

γιὰ πάντα τὸ πολυκέφαλο φεῖδι, πού μᾶς τρύπαι τὰ σπλάγνα, κλέβοντας τὸν ἴδρω μας καὶ ρουφώντας τὸ αἷμα μας... Αὐτὸνε π' ὡς τὰ χτὲς ἀκόμα φώναζε πὼς εἶνε Κυβερνήτης στὴ ξήση μας, τὸν σβύσανε... κι' ὁ καθέννας χωριστὰ μέσα στὸ εἶναι του, ὡς τοῦ στήσῃ τὸν πό-λεμο γιὰ νὰ πᾶ ἀπ' τὴ σκέψη μας καὶ τὴν ὑπαρξὴ μας αἰώνια. Ἡ ἀγάπη στὴν πλάση ξανάρθε... Οἱ θεοὶ τῆς θείας καὶ τῆς ἰδανικῆς λατρείας, ἀγκάλιασμένοι μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ξήσουνε στοὺς αἰῶνες, καὶ στὼν αἰῶνων τοὺς αἰῶνες, μὲ σύμβολο τὴν ἀγνότη, τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἀγάπη, τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν ἀλήθεια». Ζητωκραγγες κι' ἀγκάλια-σματα ἀκούστηκαν σὰν τέλειωσε, φιλιὰ κ' εἰρηνικά τραγουδία χαρούμενοι χο-ροὶ χορεύτηκαν πάλι, κι' ὁ θεὸς Ὁρ-φέας σκόρπισε πάλι σὲ ὑπεροχὴ καὶ πλοῦτο τὴς μολπῆς του. Λίγο ἀκόμα στὸ μαγικὸ ὄνειρο, καὶ τινάχτηκε μὲ μιὰς στὸ κρεβάτι τοῦ ὁρθός.

Ἐἴξε ξημερώσει πειὰ ἀλαλιασμένος, τρελλαμένος ἀπ' τ' ὄνειρό του, ἀνοιξε διάπλατα πόρτες καὶ παραθύρια. Δοκί-μασε μπρὸς στὴν πλάνη του τὴν πεῖο σκληρὴ ἀπογοήτευση. Ἐνα κατακάθι πίκριας τ' ἄφησε συγκορμα ἢ γλύκα τ' ὄνειρό του... Τὴν ἄλλη βραδυὰ τὰ ἴδια. Πάλι οἱ θεοὶ κι' οἱ θεαινές. Πά-λε σὲ μιὰν ἀγκάλια οἱ ἄνθρωποι, καὶ πάλι, καὶ ξανὰ πάλι, καὶ κάθε βραδυὰ τὰ ἴδια. Γιὰ δαῦτο, τόλεε καὶ τὸ ξανά-λεε: Κάθε βράδυ κι' ἀπόψε. Αὐτὸ δὲν τόκανε οὐτε γιὰ ἐξυπνάδα, οὐτε γιὰ νὰ δείξῃ πὼς κατὰ κάνει... μὰ τόλεε ἔτσι θεληματικά, ἐπιβλητικά, στρωτὰ καὶ ἴσα... δὲν ἦτανε λόγια στὸ βρόντο: Ἡ-τανε ὁρισμός. Κάθε βράδυ κι' ἀπόψε, καὶ πάντα τὸ γλυκὸ τὸ ὄνειρο, ὡς τὴ μέρα πού κάποια ροδόφρετην αὐγούλα, θὰ γίνῃ πραγματικότητα, καὶ σὲ μιὰν διά-πλατη ἀγκάλια ἀγάτης καὶ λατρείας, θὰ ζοῦνε ὄνειρεμένα ἡσυχιο, λατρεμέ-νοι κι' ἀγαπημένοι, γενικά οἱ ἄνθρωποι.

ΤΑΚΗΣ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΣ

Κυκ. 30 φορεῖ
ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ
ΚΑΨΜΟΙ ΣΤΟ
ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ
ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΔΡΧ. 35

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗ

(ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΖΑΝ ΖΙΡΩΝΤΟΥ)

ἐν μπορὼ νὰ καταλάβω γιατί ὁρισμένοι κύκλοι θεωροῦν τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴν Ἀμερικὴν σὰν δυὸ ἀντίθετους πό-λους, διίσταμένους ὅχι μόνο γεωγραφικῶς, ἀλλὰ καὶ ψυχικῶς, καὶ πνευματικῶς. Μήπως τὴν Ἀμερικὴν δὲν τὴν κατοικοῦν Εὐρωπαῖοι; Τίποτα δὲν χω-ρίζει τοὺς Ἀμερικανούς ἀπὸ τοὺς Εὐρω-παίους, ἀπὸ φυσικῆς, φυλετικῆς, πνευ-ματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως. Καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι Εὐρωπαῖοι, οἱ ὅποιοι ὅμως, χάρι τῇ μεγάλῃ ἐλευθερίᾳ δρά-σεως πού τοὺς δίνει ὁ πλοῦτος των, θεωροῦν εὐκόλο καὶ κατορθωτὸ ἐξείν-ου πού οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ φιλόσοφοι τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης θεωροῦσαν ἄλ-λοτε σὰν ἕνα ἀπόστοιτο ἰδανικό.

Οἱ Ἀμερικανοὶ, λοιπόν, ἀποτελοῦν στὸ σύνολό τους ἕνα νεαρὸ καὶ ἄλκιμο εὐ-ρωπαϊκὸ λαὸ πού πραγματοποιεῖ τὸν ἀνώτερο σκοπὸ τῆς Εὐρώπης—τὴν οἰ-νομικὴ δηλαδὴ ἀνέση ὅλων τῶν ἀτό-μων καὶ τὴν ἰσὴ διανομὴ τῆς εὐτυχίας μετὰ τῶν ὅλων τῶν πολιτῶν.

Ὁρφεῖω ὥστόσο νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὕλην ἐνημέρωσις λείπουν ὁρισμένα ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ ἐφόδια, τὰ ὅποια οἱ Εὐρωπαῖοι θεωροῦν ὡς τὴν τελευταίωτην ἐκφραση τῆς προόδου.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰντιλαμβανώμεθα καὶ νὰ ἐξηγοῦμε αὐτὴν τὴν ἀντινομί-αν ἀντινομία φύλης πρὸς φύλην ἢ σὰν μάχη μὴς ἡπειρῶν πρὸς μιὰν ἄλλη. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ μᾶς δίνουν ἕνα μοναδικὸ ὑπόδειγμα βιομη-χανικῆς ἀναπτύξεως καὶ πλατειᾶς ἀντι-λήψεως τῆς ὑγιεινῆς. Μᾶς δίνουν ἐπί-σης γιὰ παράδειγμα τὸ σεβασμὸ πού δείχνουν γιὰ τὴν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ Κράτους προκειμένου περὶ ἐθνικῶν ὑπο-θέσεων. Εἶναι μὲ δύο λόγια ὅτι ὑπῆρ-ξαν ἄλλοτε στὴν ἱστορίαν διάφοροι νεα-ροὶ Εὐρωπαϊκοὶ λαοί—ὅτι ὑπῆρξαν οἱ Βενετοί, οἱ Λομβαρδοί, οἱ Ὁλλανδοί ἢ οἱ Ἀγγλοι.

Οἱ Εὐρωπαῖοι βρίσκονται σήμερα, ἀ-πέναντι τῶν Ἀμερικανῶν, στὴν ἴδια ἀ-κριβὴς θέσιν πού βρέθηκαν σὲ παλαιὰ χρόνια οἱ λοιποὶ λαοὶ τοῦ κόσμου ἀπέναν-τι τῶν προνομιούχων Βενετῶν, Ὁλλαν-τῶν καὶ ἄλλων, πού ἀνέφερα παραπάνω. Τὸ συμπέρο τοὺς καλεῖ, σήμερα, νὰ παρουν τὴν Ἀμερικὴν γιὰ συνεργάτιδα, νὰ δανεισθοῦν ἀπὸ αὐτὴν χρήματα καὶ νὰ ζητήσουν τὴν ὕλην συνδρομὴ τῆς σ' ὅλες τὴς ἐπιχειρήσεις πού απαιτοῦν μεγάλα κεφάλαια γιὰ νὰναπτυχθοῦν καὶ νὰ εὐδοκμήσουν.

Ὅσο γιὰ τὸ θρυλούμενο ἀμερικανικὸ κίνδυνο, τὸ θεωρῶ ἀστεῖο νὰ γίνεταί λόγος γιὰ τέτοιο πρᾶγμα. Μά, ἐπὶ τέ-λους, πού τὸν βλέπουν αὐτὸν τὸν κίνδυ-νο; Στὸς οἰκονομικοὺς μήπως ἀνταγων-ισμοὺς; Ἀλλ' οἰκονομικοὶ ἀνταγωνισμοὶ γίνονται καὶ μετὰ τῶν διαφορῶν κρα-τῶν τῆς Εὐρώπης. Δὲν συμφωνῶ καθό-λου μὲ κείνους πού διατείνονται ὅτι, ἂν ἕνα εὐρωπαϊκὸ Κράτος δανεισθῇ χρή-ματα ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὑποδουλώνεται οἰκονομικῶς σ' αὐτὴν καὶ χάνει ἕνα μέ-ρος ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν του. Μήπως μέσα στους κόλπους ἐνὸς Κράτους δὲν ὑπάρ-χουν ἄλλοι ἄνθρωποι, πλουσιώτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, πού δανεῖζουν πολλὰς φο-ρές χρήματα καὶ γιὰ ἐθνικὲς ἀνάγκες;

**

Οἱ Ἀμερικανοὶ, ἔχοντας ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν ἀτομικὴν εὐτυχία, ἐπόμενο ἦταν νὰ παραδεχθοῦν εὐκόλες καὶ ριζι-κὲς λύσεις στὰ διάφορα «πλέγοντα» προβλήματα πού τοὺς παρουσιάζονταν, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ἀπέκτησαν σαφὴ ἀντίληψη περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐκπαί-δευσίς, ἡ μόδα—κι' αὐτὴ ἀκόμα ἡ ζωὴ, ἀπὸ τὴν κοῦζίνα ὡς τὴν ἀνάγκωσι— ἔχουν βιομηχανοποιηθῇ.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀμερικῆς δημιουργεῖται τώρα σιγά-σιγά ὅχι μιὰ σειρά διαφορετικῶν πολιτισμῶν, ἀλλὰ μιὰ σειρά ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀντιλήψεων, πού διαφέρουν κατὰ βάση μετὰ τῶν. Τὸ καθέναν ἀπὸ τ' ἀπειράριθμα πανεπιστήμια πού εἶναι σκορπισμένα στὴν Ἀμερικὴν, φέρει σή-μερα καὶ τὴν σφραγίδα μιᾶς καθαρᾶς ἀτομικῆς διδασκαλίας, μιᾶς ἐντελῶς ξε-χωριστῆς νοοτροπίας.

Ὑπάρχουν σήμερα στὴν Ἀμερικὴ πολλές σχολὲς λατρεῖας, ὑγιεινῆς, νομι-κῆς, φιλολογίας, οἱ ὁποῖες διδάσκουν ἢ καθεμία κατὰ διαφορετικὸ τρόπο.

Τὸ θαυμάσιο, ὅμως εἶναι ὅτι, κάτω ἀπὸ τὴ φαινομενικὴ αὐτὴ διασπορά, ὑπάρχει μετὰ τῶν ὅλων τῶν Ἀμερικανῶν ἕνα θαυμάσιο πνεῦμα ἐνότητος, τὸ ὁποῖο θὰ ἐξήλευν πολλὰ Εὐρωπαϊκὰ Κράτη. Οἱ Ἀμερικανοὶ κατ'ὀρθωσαν νὰ κά-νουν, μέσα σ' ἐλάχιστο χρονικὸ διά-στημα, τεράστια βήματα μὲ τ' ἀσταθὴ πόδια τους. Καὶ ἂν μπόρεσαν νὰ προ-κόψουν τόσο πολὺ ἀπὸ τὰ νεανικά τους χρόνια, εἶναι πολὺ δύσκολο γὰ μιανεύ-σουμε ἀπὸ τώρα σὲ τί σημεῖο θὰ φτάσῃ ἡ ἀντίση τοῦ πολιτισμοῦ των, ὅταν ἀν-δρωθοῦν καὶ περάσουν τὴν ἐφηβικὴ ἡλικία τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας των.

ΖΑΝ ΖΙΡΩΝΤΟΥ

ΙΒΑΝ ΜΠΟΥΝΙΝ

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

θάβλεπε τίποτα, γιατί το παράθυρο θά-
ταν κρυμμένο στάχυρα. Μά ποιος τάχα
θάταν αυτός; Έμενε στο Γιερμίλ να
διαλέξει. Κ' ύστερ' από ώριμη σκέψη
τόν βρήκε.

Τη παραμονή των Χριστουγέννων
πήγε στο χωριό.

Τώρα αφού δλόκληρες δυό βδομάδες
σκεφτόταν διαρκώς το ίδιο και λογά-
ριαζε τα φαρμάκια, πού τον πόναν οι
άνθρωποι, έννοιαν τον εαυτό του α-
παλλαγμένο κάπως από τη δειλία, πού
τον βασάνιζε. Τον κυριέψε μια υπερε-
γεροση, σαν κάποιο δυνατό μεθύσι, μα
δεν αισθανόταν τη παραμικρή λιπο-
ψυχία. Έξεναντίας. «Α, γιά στάσου!
Μη θαρρείς πώς θά με βρεις με χέρια
σταυρωμένα!» Τώρα, αν τουλεγειν πώς
κανείς δε θαρχόταν με κακό σκοπό, ο
Γιερμίλ θά πήγαινε γυρεύοντας. Με το
ραβδί στον ώμο παράδερνε στον κάμπο
πού χανόνταν στο χιονοστρόβιλο την
καταχνιά, ώσπου βγήκε στο δρόμο, πού
έφευγε στο χωριό, πού δε φαινόταν,
σκόβοντας το κεφάλι στα δυνατά φυσή-
ματα του αέρα και παίρνοντας την α-
πόφασή του γιά το τί ακριβώς έπρεπε
να κάνει, σε ποιόν να πη και τι να
πη...

Μά και μέσα του ακόμα δεν τολ-
μούσε ν' αποτελειώσει τη σκέψη του.
Αυτογελοίαταν πώς πήγαινε τάχα άπλως
κάτι να πωνήσει κ' έτσι να ρίξει μια
ματιά στους ανθρώπους, να κουβεν-
τιάσει.

Φανήκαν τά φτωχικά άλωνα των χω-
ρικών, έρημα και χιονοσκέπαστα. Την
έποχή αυτή ήταν άγρια και στο χωριό,
μα πάντα όχι όσο στο δάος. Στο δά-
σος το χιόνι είνε πιο άσπρο, πιο άπαλό,
πιο βαθύ-άγριο χιόνι... Στην καμπί του
δρόμου στάθηκε και σταυροκοπήθηκε
μπρός στην παλιά ξύλινη εκκλησία, πού
τα παράθυρά της ήταν μισοσκεπα-
σμένα από χιόνι... Όσο προχωρούσε
στο χωριό ο άερας ήταν πιο ήσυχος,
πιο μαλακός. Ο Γιερμίλ κατέβασε το
γιακά του κοντογουνιού του, ανασήκωσε
λιγάκι το σκούφο του, πήρε βαθειά ανα-
πνοή.. Μαύριζαν οι σιλουέτες των άν-
θρώπων, πού πηγαινοερχόνταν στο
μπακάλικο ή στο καπελειό. Μπήκε κι'
αυτός, χωρίς να βιάζεται στο μπακά-
λικο και στάθηκε ώσπου να ριθί ή σειρά
του, ταπεινός σά ζητιάνος, κρατώντας
τη σακκούλα του στο άριστερό χέρι και
το ραβδί στο δεξί.

Οι μουζικοί, τυλιγμένοι στίς γούνες
τους ή στα κοντογούνια, βουτηγμένοι
στά χιόνια, κάταν φασαρία πολλή. Ο
μπακάλης σφίχτοδιπλωμένος στο εύρύ-
χωρο παλτό του, λιπόσαρκος και κάτω-
χρος, με μεγάλα καστανά μάτια κι' άγρια

γένεια—ίδιος όσοι-
μάστουρας—πρόφτανε
παντού : και το κεχρί
να μετρήσει και
να τάδειξη από
τόνα σακί στάλλο,
και το πετρέλαιο
και το παγωμένο χοι-
ρινό να κόψει και
να ζυγίσει και τα
σπίτια και τα αλάτι.
Μύριζαν όρεχτικά
τα μαρινάτα ψάρια,
τα στίτια και τα

γέμια πού δλοκαίνουργα και πασαλει-
μένα μπόλικο κατράμι, κρεμόνταν στην
άλλη άκρη του μαγαζιού... Ο Γιερμίλ
σοβαρά-σοβαρά χαίρειντος τους γνωστούς
του, ανταλλάσσοντας μετρημένα λόγια,
ψώνισε κεχρί, αλάτι, σπίτια και ζαχα-
ρένια κουλούρια, πετώντας επιδεικτικά
του μπακάλη τα λεφτά. Ύστερα, ενώ
έκρυβε τα ρέστα στον κόρφο του κι' ά-
ναβε ένα τσιγάρο—αυτός πού δεν κάπνι-
ζε ποτέ του—άρχινισε να λήη σά να
μονολογούσε, χωρίς ν' αποτεινεται σε
κανένα :

—Καλοπερνάτε δωπέρα, σεις στο χω-
ριό... Γιά σας είν' ο κόσμος. Όχι σαν
και μένα μέσα σε κείνη την άγριάδα
του δάους. Έρχονται γιορτάδες τώρα,
θά γλεντάτε δώ μέρα και νύχτα, μα γώ
θά παραδέρω με τους λύκους και τις
αλπούδες... Κ' είμαι και λιγάκι φοβι-
σάσης... Έρχετ' ένας έξαφνα και με
σκοτώνει. Σας φαίνεται παράξενο; Μπο-
ρεί ο άνθρωπος να φανταστεί πώς έχω
τόν παρα... Μπορεί να πη με το νού του :
αυτός θάχη γερό κομπόδεμα, τόσο απαγ-
γοραμμένος πούνα... Κι' αν όχι γιά κα-
κό, μα και μονάχα γιά γούστο να μού
σκαρώσουν καμιά δουλειά, γιά λίγο τώ-
χετε ; Άδύνατος όπως είμαι και με τα
χρόνια πώχω στη ράχη μου...

—Μην κακομελετάς ποτέ σου, μην
πάθεις καμιά συφορά—παρατήρησε ο
μπακάλης.

—Καλά σου λέει—συμφώνησαν οι
μουζικοί—παλάβωσες, κακομοίρη, Χει-
μωνιάτικε, στη μοναξιά και σου κατε-
βαίνουν κάτι ιδέες, μα την αλήθεια!
Ο Γιερμίλ έχωσε πιο βαθειά το
σκούφο του γιά να κρύψει την ευχαρί-
στησή του. Στάθηκε λίγο ακόμα και
βγήκε βιαστικά.

Έτρεξε ολόδια στο καπελειό. Τρά-
βηξε ένα καποσταράκι βότκα, άγόρασε
άλλο ένα και τώκρυψε στον κόρφο του
και ξανάφερε την κουβέντα, όπως και
προηγήτερα.

—Λαμπρά—είπε καθώς διπλωνόταν
στο κοντογουνί του—οί γιορτάδες είναι
γιά κείνους πού έχουν λεφτά...

Βγαίνοντας από το καπελειό τράβηξε
κατά το σπίτι του Βάνια Μαχόρ, τού
ταγκάκη. Σουρούπωνε, ο άερας είχε
πέσει, τα χοιρινόσπιτα μόρφαναν είρω-
νικά ανάμεσα στα χιόνια. Το σπίτι του
Βάνια ήταν πολύ μικρό, πολύ χαμηλό,
πολύ βρώμικο. Στόν τοίχο κρεμόταν ένα
σανίδι πάνω στο όποιο ο Μαχόρ είχε
ζωγραφίσει κάποιον άμορφον όγκο, πού
παρίστανε ύπόδημα και γύρω γύρω ά-
πειρα άσπρα και ζίτρινα παράσημα. Ο
Γιερμίλ βρήκε πασπατευτά το σιδερένιο
γλωσσάκι, το πίεσε κ' ή πόρτα άνοιξε.
Στο μισοσκότεινο, κοντά στο παράθυρο

με τα παγωμένα τζάμια, τριγυρισμένος
από σωρούς πετριά, εργαλεία, τενεκεδά-
κια με ξυρισμένη ψαρόκολλα και παγω-
μένες βαφές, καθόνταν ο Μαχόρ με
τόν παραγυιό του τόν Μίσκα. Η
γορή-μάννα του ταγκάκη ήταν άρρω-
στη και κοιμόταν στο γιατάκι τους, πού
ένα ξεθωριασμένο, τσίτινο μπερτεδάκι
τώκρυβε. Η βρώμα κεί μέσα ήταν άφό-
ρητη. Ένα βάρος έπιανε την ψυχή κι'
από την παρουσία της άρρωστης, πού
κοιμόταν τέτοια ώρα, κι' από τη βρώμα
των πετριάων, ως κι' από τις δυό κότες,
πού είχαν κονέψει κοντά στο τζάκι. Μά
ο μαυρειδερός Μίσκα με πολλή δραστη-
ριότητα κάρφωνε το τακούνη του πα-
πουτσιού, πού κρατούσε γερά άναποδο-
γυρισμένο ανάμεσα στα γόνατά του,
αράδιάζοντας πυκνά τα ξύλινα καρφά-
κια και σιγοτραγουδώντας διαρκώς. Ο
δε Μαχόρ είχε βαλθί να φτειάξει την
παλητά του άρμόνια, πού την είχε ξε-
βιδώσει κιόλας. Θάταν ίσαμε είκοσι
πέντε χρονώ, σπανός με μούτρο μακρύ
και πολύ ώχρο, και βλέμμα άναιδέστατο.
Τό κορμί του ήταν ασύμμετρο και κα-
κοφτεταγμένο.

Ο Γιερμίλ αισθάνθηκε γιά μι ά στιγμή
άπερίγραπτη φρίκη. Δρασκελίσσε το κα-
τώφλι κ' οι δυό άνθρωποι σήκωσαν τά
κεφάλια και στη θέα του άνοιξαν τα
μάτια τους μεγάλα από την κατάπληξη.
Μά κείνος δεν τάχασε.

Άποφεύγοντας όσο μπορούσε νάντι-
χούζε το βλέμμα τού Μαχόρ και προσ-
παθώντας να φαίνεται καλοπροαίρετος
κι' αγαθός, άρχινισε άμέσως να λέη,
πώς κατέβαινε στο χωριό να πωνήσει
και συλλογίστηκε να περάσει κι' από
δω να παζαρεύη ένα ζευγάρι ποδήματα.

—Μισά!—ρώτησε άπότομα ο Μαχόρ.
—Α, μπά! Μπότες ίσαμε τόν γόνατο
κι' από τό καλύτερο ύλικό.

—Και γιά ποιόν;

—Γιά μένα, γιά ποιόν άλλον; Δόξα
σοι ο Θεός, δουλεύω τόσα χρόνια, λές
να μην έχω λεφτά γιά τό κάθε κέρφι μου;
—Στό λούσο τώρριζες, βλέπω—είπ'
ο Μαχόρ κοροϊδευτικά.—Δέ βλέπεις πού
γέρασες, κακομοίρη μου, μόνο θές να
μιάς κάνης τό λιμοκοντόρο! Κάλιο να
σκεφτής την ψυχή σου, λέω γώ.

Ο Μίσκα χαμογέλουσε πονηρά.

Ο Γιερμίλ μισόλεισε τα μάτια, έρ-
ριξε μια λοξη ματιά στον ταγκάκη.
«Και δεν φοβάς σ' προτήτερα!» σέ-
φτηκε και με προσποιητή άδιαφορία
είπε :

—Ο θάνατος είναι γιά όλους μας.
Σήμερα σ' άυριο γώ. Άλλος λογαρια-
σμός αυτό. Τώρα μιλάμε γιά τα ποδή-
ματα. Θές να μού φτιάξης ή όχι; Γιατί
αν δε θές, θά πάω στον Καστριέτ, τον
κουτσό, να τά παραγγείλω. Γιά μένα
τά ξη ρούβλια δεν είναι τίποτα.

—Α έτσι; Και τί μ'άς τό λές!—σφύ-
ριξε ο Μαχόρ.

Κοίταξε επίμονα τόν Γιερμίλ και πιά
με ύφος πραγματικού κλέφτη, χωρίς να
κρύβη τις σκέψεις του, ρώτησε :

—Όστε σοβαρά, έχεις λεφτά;

Ο Γιερμίλ ταράχτηκε από κείνο τό
βλέμμα και μονομούρσε βιαστικά :

—Μπά σε καλό σου!... Πού να τά
βρώ τά λεφτά, βρε παιδί; Σε καλό
σου!...

Κατάλαβε πώς λίγο έλειψε να χα-

λάση τη δουλειά, συνήρθε έγκαιρος και
ξακολούθησε με ύφος μισοκακόμοιρο.

—Λεφτά! Λεφτά! Ξέρουν να λέν οι
κακιές γλώσσες... Και γώ κοντεύω να
πεθάνω μέσα στο καταραμένο δάος...
Δεν κοιμάμαι τις νύχτες... Χίλιες δυό
τρομερές ιδέες περνάν από τό νού μου...
Κι' αν στά καλά καθούμενα πάρω καμ-
ιά τρομάρα; Λίγο τώχεις! Χμ!

—Τί λές τώρα!... παρατήρησε ο
Μαχόρ.

—Αμ τί θαρρείς;—ξακολούθησε ο
Γιερμίλ, παίρνοντας θάρρος. Μέρες
πούνα τώρα... Κατεβαίνει κανενού ξυ-
πνου να με φοβερίση. Βάζει τη γούνα
τον άνάποδα κι' έρχεται να μού κάνη
τόν καλλικόντζαρο καμιά νύχτα... κι'
ύστερα;

—Ού, νά χαθής!—είπε ο Μαχόρ—
θάρρενα και γώ πώς κάτω θάβγαίνε...
Κουτώς πού ήμωνα!

Και ξανάκωσεν στην άρμόνια. Μά
έμπηξε τά γέλια και έγενε το Μίσκα.

—Τί έπαδες; ρώτησε δειλά ο Γι-
ερμίλ.

—Τίποτα, αποκρίθηκε αινιγματικά ο
Μαχόρ.

Ο Γιερμίλ κάθισε λίγο ακόμα γιά
να μη παρατηρηθί ο θρίαμβός του—
είχε νοιώσει τί σήμαινε τό φαφνικό γέ-
λιο τού Μαχόρ, τώρα πιά ήταν βέβαιος
πώς θά εμφανίζοταν κάποια νύχτα τυ-
λιγμένος στην άναποδογυρισμένη γούνα
του! Ύστερα προφασίστηκε πώς άργησε,
είπε πώς θά ξαναπερνούσε να συμφο-
νήσουν γιά τα ποδήματα κ' έφυγε ενώ
ο Μαχόρ άναβε τη λάμπα. Είχε νυχ-
τώσει πιά. Τα παγωμένα νερά γυάλιζαν
θαμπά κοντά στην πόρτα. Ψηλά, μέσα
στα βιαστικά κύματα, πού κυλούσαν στο
στεγέωμα, πότε πρόβαλε, πότε κρυβόταν
το φεγγάρι και κάποιο λαμπρό άστρο.
Λαμπύριζε κάπου-κάπου κι' ο σταυρός
της εκκλησίας, καθώς περνούσε τρεχά-
τος πλάι της ο Γιερμίλ. Και κάποια
στιγμή τού πέρασε σαν άστρατή από τό
νυχτή ή σκέψη, πού τον έκανε να φοβή.
«Είναι δυνατό τάχα, ύστερ' από λίγες μέ-
ρες αυτός ο ίδιος ο Μαχόρ να κοιτάται
νεκρός μέσα στην παγωμένη γης και στα
χιόνια;»

Σπίτι του έφτασε άργά. Τό σκυλί κα-
θόταν στην πόρτα και τόν περίμενε.
Μπήκαν μαζί, σά φίλοι, μέσα και πλά-
γιασαν άμέσως, αφού ο Γιερμίλ άπτά-
σσε καλά την πόρτα του. Βυθίστηκαν
ρωσε καλά την πόρτα του. Βυθίστηκαν
στον ύπνο γρήγορα μα κι' οι δυό έβλε-
παν τρομαχτικά όνειρα. Τό σκυλί ούρ-
λασε κι' ολόένα τινάζοταν σύκορπο.
Ο Γιερμίλ ξύπνησε τη νύχτα περίτρο-
μος. Τό φεγγάρι φώτιζε όλο τό δωμά-
τιο και στο άσπρο του φως διέκρινε τόν
πατέρα του—χρόνια τώρα πεθαμένο—
να κάθεται καταχνός, σχεδόν άέρινος,
στο γιατάκι του. Ο Γιερμίλ πήγε θαρ-
σέως κοντά του.

—Τί θές δώ; χιμώ;—τόν ρώτησε—
Τώρα πιά δε σε φοβάμαι.

Ο πεθαμένος σήκωσε γελαστός τό
αδύνατο χέρι του και τόν σταύρωσε :

—Καλά, κοιμήσου. Ο Θεός μαζί
σου. Να φοβάσαι τους κακούς ανθρώ-
πους.

Κι' ο Γιερμίλ ξύπνησε, παγωμένος
από την τρομάρα, κι' είδε πώς ήταν
όνειρο. Μά πολλές φορές ακόμα όλο του
φαινόταν πώς ξυπνούσε, πώς πήγαινε

να δη αν ήταν καλά άμπαρωμένη ή
πόρτα, πώς άναβε τό λυχνάρι του—πού
από τη βιασύνη του κείνη τη νύχτα δεν
τόχε άνάψει—πώς έβραζε κι' έτρωγε—
γιατί είχε πλαγιάσει νησιτικός...

Έμεινε ξαπλωμένος κι' όλη την άλλη
μέρα, μήτε άναψε μάλιστα τη σόμπα
του. Προς τό βράδυ σηκώθηκε, έφαγε
τη χθεσινή του σούπα κι' αφού προσευ-
χήθηκε, πήρε να γιομίσθ το όπλο του.
Είχε σκοτεινιάσει πιά, μα δεν άναβε
φώς. Τα χέρια του έτρεμαν. Τό σκυλί
στεκόταν πλάι του και τόν κοιτάζε έρω-
τηματικά στα μάτια, σαν άνθρωπος.
Δεν τό χτύπησε καν, τόσο ήταν ήρεμος,
μ' όλο πού τα χέρια του έτρεμαν.

Κατά τις όχτ' βγήκε στο κατώφλι
του. Τό φεγγάρι έπαίξε πάλι τό κυρ-
φτούλι άνάμεσα στα σύννεφα, μα ή
νύχτα ήταν πιο θαμπή, πιο χειμωνιά-
τικη άπόψε κι' ή άτμόσφαιρα άνάδιε
παγωνιά.

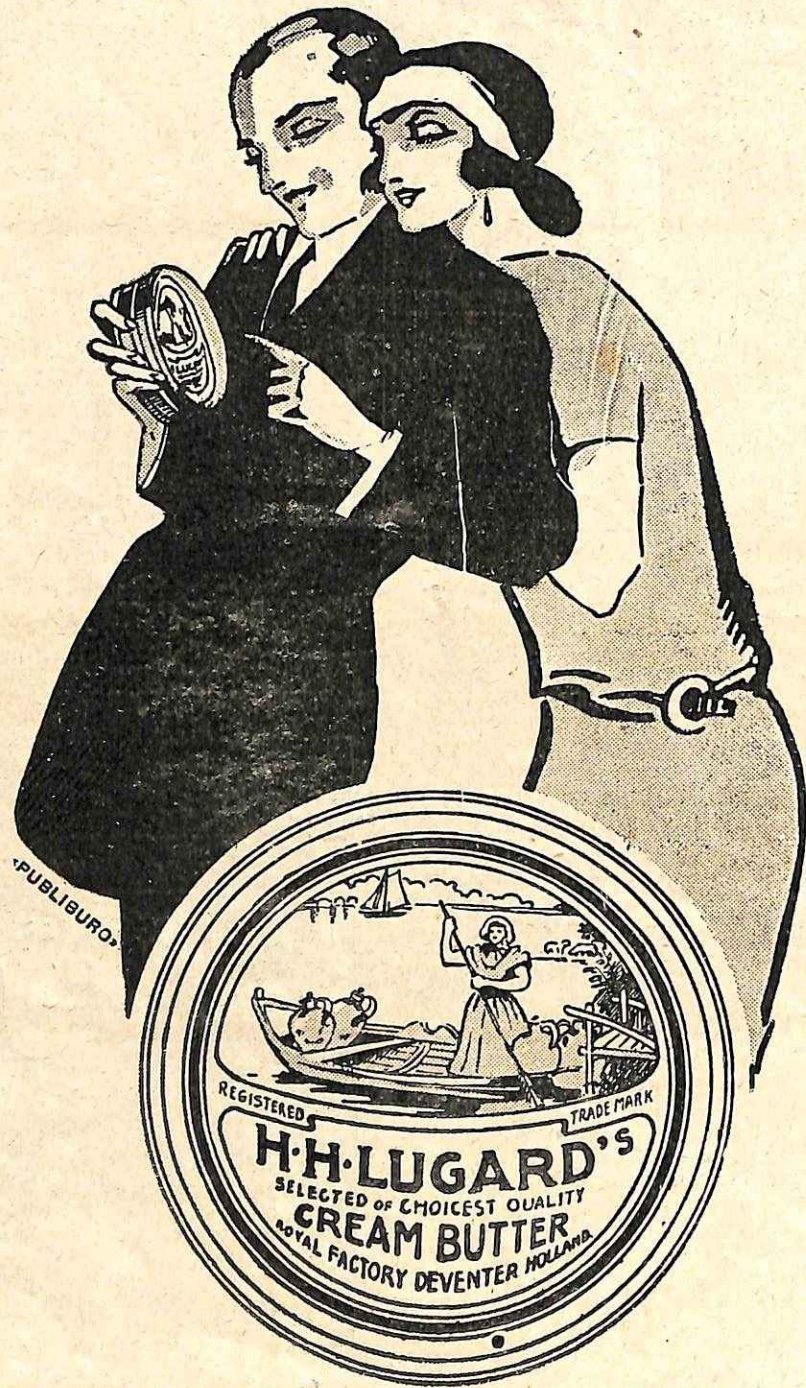
Μπήκε μέσα, άμπάρωσε, κι' από τις
όχτ' ίσαμε τις δέκα έμεινε άκίνητος,
κρατώντας την αναπνοή του, καρφωμέ-
νος στο γιατάκι του κοντά στο σκοτεινό
παράθυρο. Μά ξάφνου κάτι τόν άνησύ-
χησε. Σηκώθηκε σιγά-σιγά και κόλλησε
στο τζάκι : μέσα στο άσπρο σύδημπο,
πού όχτ' αφοτίζοταν πότε-πότε από τό
φεγγάρι, άνάμειο από τους χιονισμένους
θάμνους, μαύριζαν στόν άνηφορικό δρο-
μάκο δυό άνθρωποι. Προπορευόταν ο
πιο ψηλός... Και δεν πέρασε ούτ' ένα
λεπτό, πού ενώ ο ξένος έβρινε τό κλε-
φτοφάναρό του κι' έτοιμαζόταν να κολ-
λήση κι' αυτός στο τζάκι, γιά να δη
μέσα, ο Γιερμίλ πυροβόλησε έκκω-
φαντικά.

Ο Μίσκα τώβαλε στα πόδια, πίσω
κατά τό χωριό. Ο Μαχόρ άπόμεινε νε-
κρός στη θέση του. Ο Γιερμίλ ώρμησε
δξω, ενώ τό σκυλί χαλούσε τόν κόσμο
από τις φωνές, έσκυψε πάνω στο νεκρό,
πού είχε πέσει μπροστά. Φαινόταν τό
πρόσωπό του με τά φρύδια μαυρισμένα
με κάρβουνο και ζωοαφρισμένες μεγά-
λες μoustάκες. Φορούσε άνάποδα τό
κοντογουνί του. Στο μεγάλο άγκυλο
του δεξιού του χεριού είχαν άπομείνει
τό λουρί της άρμόνιας του. Τό χιόνι
κάτω του κοκκινίζε από τά αίματα.

Ύστερ' από τρεις μήνες ώδήγησαν
τόν Γιερμίλ στην αίθουσα τού δικαστη-
ριού. Κ' έκανε σε όλους την καλύτερη
έντύπωση. Μπαίνοντας σταυροκοπήθηκε
έπ'ανειλημμένος μπροστά στη χουσή ει-
κόνα, πού κρεμόταν στη γωνιά, ύποκλί-
θηκε βαθειά στους δικαστές. Όταν τόν
κάλεσαν, σηκώθηκε χωρίς καθόλου να
δειλιάσει, απομάκρυνε τό πυκνό μαλλιά
του από τό ιδρωμένο του μέτωπο, σή-
κωσε τό κεφάλι κι' άρχινισε ν' άπαντή
θαροστά. Ποδήμα, με άγαθότητα και
γεροντική πονηριά, προσθέτοντας κάθε
τόσο :

—Κύριοι άρχοντες, δίκαιοι δικαστές...

Ήταν, φαίνεται, ευχαριστημένος, όσο
έβλεπε, πού μαζευνήκανε τόσο κόσμο
γιά χατ'... του, πού στην αίθουσα μέσα
καθ'... κυρίες και κύριοι καλοντυμένοι,
πού τό τό τραπέζι ήταν στρωμένο με
άκριβο τόσχοιο τραπέζομαντήλο, πού οι
δικαστές φορούσαν τη μεγάλη στολή
και πού μπροστά στην είκόνα έκαψε
χρυσό καντήλι. Δεν τόν διέκοπταν κι'
αυτός διηγόταν, —χωρίς να ρίξη ούτε

ΤΟ ΣΤΟΜΑΧΙ είναι τὸ κλειδὶ τῆς
ὡμορφιάς καὶ τῆς υγείας, ΔΙΑΛΕΓΕΤΕ ΤΟ ΦΡΕΣΚΟ
ΒΟΥΤΥΡΟ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΣΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ
Διὰ τὴν ἔχετε ἥσυχον τὸ κεφάλι σας ἀγορά-
ζετε μικρὰ σφραγισμένα κουτιά μάρκας
ΛΟΥΓΚΑΡ

ναντι στο νησί του, και για τις εργασίες του αυτές επιμήθη με διεθνή διπλώματα και τίτλους, με ένθουσιασμό δε έγραφαν κατά καιρούς οι ξένοι για τὸν ἀκούραστον αὐτὸν σοφὸ τῆς επιστήμης. Καὶ δὲν ἔχασε ποτὲ τὸ ἐνδιαφέρον του αὐτὸ πὸν δὲν ἦταν στενὰ τοπικὸ, ἀφοῦ καὶ ὅταν ἦρθε στὴν Αἴγινα μετὰ τὸν Παγκόσμιον Πόλεμον, ἐξακολουθοῦσε με τὸν ἴδιον ἐνθουσιασμό τις ἀρχαιολογικὲς καὶ ιστορικὲς ἐρευνές του, καθὼς καὶ τὴν συλλογὴν ἀνεκδότων δημοτικῶν τραγουδιῶν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐδημοσίευσε, μερικὰ δὲ, ἐλάχιστα, καθὼς δύναμαι νὰ ξέρω, βρίσκονται ἀκόμη ἀνέκδοτα στὰ ἀρχεῖα του καὶ πιστεύω νὰ δημοσιευθοῦν στὰ «Ελληνικὰ Γράμματα». Ἐκεῖνο ὅμως πὸν ἔγινε ἀνεπανόρθωτη ἀφορμὴ τοῦ διανοητικοῦ καὶ πνευματικοῦ μαρτυρίου του, ἦταν ἕνα γεγονός πὸν πρέπει νὰ τὸ θρηνοῦμε σὺν ἀπώλειᾳ ὅχι πᾶσι τοῦ Ἀχιλλ. Διαμαντάρη, ἀλλὰ ἐθνικῇ. Ἡ χειρόγραφη ἱστορία τοῦ Καστελλορίζου, πὸν ἐπὶ τριάντα χρόνια συνέγραφε, ἕνα πολὺμοχθο ἔργο πὸν ὁ ἴδιος ἐπίστευε καὶ τῶλεγε πὼς θὰ κάμῃ τὸνομά του ἀθάνατο στοὺς συμπατριῶτες του, κατεστράφη κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ βομβαρδισμού τοῦ Καστελλορίζου ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς φοβόταν μὴπως τὸ βρῇ γερμανικὴ ὀδὸς, τὸ φύλαξε, σχεδὸν τελειωμένο πᾶσι, μέσα στὴ γῆ χωρὶς νὰ προβλέψῃ τὴν ὑγρασία καὶ τὸ χρόνο. Καὶ ἡ θλίψη τοῦ ὑπῆρξε ἀπερίγραπτη ὅταν ἀντὶ τῆς ἱστορίας του εὗρθε κατεστραμμένα ἐρείπια, τρήματα χάρτου, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἦταν πᾶσι δυνατόν νὰ διακρίνῃ τίποτα, μὰ τίποτα ἀπολύτως, ἀπὸ ὅσα με τόσῃ ἀγάπῃ εἶχε συλλέξει ἀπὸ τόσα ἔτη. Αὐτὸ ὑπῆρξε ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους του. Τὸν ἐπλήγωσε βαθεῖα. Εἶχε καταστήσει στὸ τέλος μιά διαρκὲς πηγὴ πὸν ἀνέδινε ζῶαν δάκρυα. Ἀλλ' ἔπειτα ἀπὸ πὸν ἔβγαλλαν τόσα δάκρυα;

Λίγο χῶμα τὸν σκεπάζει, τὴν ἔξω
στὸ Νεκροταφεῖο τοῦ Μπραχαμίου καὶ

σις τῆς νήσου μας Καστελλορίζου, διατριβή. 2) Πατριδογραφία, ἥτοι τοπογραφία τῆς νήσου Μεγίστης. 3) Ἡ νήσος Μεγίστη, μονογραφία ἱστορικῇ. 4) Παράλλους Λυκίας ἀπὸ Μεγίστης εἰς Χελιδονίους νήσους (περιοδικὸ «Ξενοφάνης»). 5) Ἐκδρομὴ εἰς Σάνδην Λυκίας («Ξενοφάνης»). 6) Μία σελὶς τῆς Λυκίας ἱστορίας. 7) Περί τῆς Λυκαϊκῆς πόλεως Ἀντιφύλλου (περιοδ. «Παρθενώνας»). 8) Ἡ νήσος Μεγίστη («Παρθενώνας»). 9) Ἐθὺμα τοῦ λόγιου τῶν γραμμάτων ἐν τῷ Καστελλορίζῳ. 10) Παθολογικὸν ἰδιώματι τῆς γλώσσης («Ξενοφάνης»). 11) Λαογραφικὴ βλὴ εἰς δύο μέρη («Φιλία» Κ. Φιλία, «Δελτίον ἱστορ. καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρ. τῆς Ἑλλάδος»). 12) Μελοποιήσεις εἰς σμάτων Καστελλορίζου, (παράρτημα «Φόρμυγος» καὶ στὴν «Μουσικὴν» τοῦ Παχτίου). 13) Λυκαϊκὰ νομισμάτια (ἐν τῷ Β. C. H.). 14) Φράσεις ἐλληνικαὶ ἐκ τοῦ ναυτικοῦ βίου τῶν Καστελλοριζίων (βραβεύμενο σὲ διαγωνισμό τῆς «Ἐπιστῆμ. Ἑταιρείας»). 15) Λυκαϊκὰ ἐπιγράμματα (στὸ περιοδικὸ τῆς Γαλλ. Ἀρχ. Σχολῆς B. C. H. καὶ στίς Σμυρν. ἐφημερίδας «Ἀρμονία» καὶ «Πρόδοος»). 16) La langue des enfants de Castellorizo, εἰς τὸ Bulletin de la Société Linguistique de Paris. 17) Σαντοαπειρία Σχολή. Λόγοι διάφοροι. 18) Ἐν βλέμμα εἰς τὸ ἀρχαῖον ἄστυ τῆς Ρόδου («Ρόδ. Ἡμερολόγιον» ἔτ. α'). 19) Καστελλοριζικὰ παραμύθια («Δελτίον ἱστορ. καὶ ἐθνολ. ἐταιρείας»). 20) Γητεύματα καὶ δημόδη θεραπευτικὰ Καστελλορίζου «Λαογραφία». 21) Ἱστορικὰ Καστελλορίζου ἀναγεγραμμένα χρονικῶς καὶ ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις («Δελ. ἱστορ. καὶ ἐθνολ. ἐταιρ.») καὶ ἀπείρα ἄλλα μικρότερα. Νομίζω μάλιστα ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ἀνέκδοτα δημοτ. τραγούδια τοῦ σὺ Λαογραφ. Ἀρχεῖον.

μερικὰ πεῦκα καὶ κυπαρίσσια σκεπάζουν τὸν ἀπλὸ τάφο του, πὸν κανένας διαβάτης δὲν θὰ τὸ φαντάζεται, πὼς μέσα ἐκεῖ κρύβει μιά πνευματικὴ μορφὴ τοῦ τόπου μας. Τίποτα πᾶσι δὲν ἀπέμεινε ἀπὸ κείνον! Μὰ ὁ ἀγαθὸς δάσκαλος δὲν ἔαχε νομίζω παράπονο γι' αὐτὸ. Ὑπῆρξε πάντα ἀπλὸς, ποτὲ δὲν ἐπέπραξε ἀνθρώπο καὶ κανένας δὲν θὰ πῇ λόγο κακὸ γιὰ τὸνομά του. Ἐκεῖ πὸν θρίσκειται στὸ καπνὸς ἐξοχικὸ μνήμα του, ἡ σκιὰ του θὰ νοιώθῃ πάντα χαρὰ, αὐτὸς πὸν τόσο ἀγαποῦσε τις ἀκροατικὰς καὶ τὰ βουνὰ μετὸν καθαρό νησιώτικον ἀέρα τους, πὸν πρῶτα αὐτὰ χαίρετο σὺν κάθε πρῶτῃ τὸν ἀνθρώπον πὸν ἔρχονταν ἀπὸ τὴν νύχτα, αὐτὸς ὁ γιομᾶτος δροσιὰ γιὰ νὰ γεμίσῃ ἀπὸ καινούργια δροσιὰ καὶ φρεσκάδα. Ἐκεῖ πὸν τὴν ἀναπαύεται ἡ φύση εἶναι τόσο ὡμορφὴ καὶ ἀληθινὴ, ὅπως ὡμορφὸ καὶ ἀληθινὸ ὑπῆρξε τὸ ἔργο του καὶ ἡ ψυχὴ του, πὸν στέκουν παραδείγματα σὲ μᾶς.

Γ. ΦΤΥΡΑΣ

Ἡ ζωγράφος Πηνελόπη Οἰκονομίδη

Εἰκοσι ἔξη μικροὶ καὶ μεγάλοι πίνακες ἀποτελοῦν τὴν ἐκθεσὶ τῆς: τοπεῖα, ναυτῶν, γυμνὰ, πορτραῖτα, καὶ δύο συνθέσεις με πρόσωπα. «Ἡ μεγάλη ἀδελφὴ»

καὶ «Μία κυρία». Ἀλλὰ μέσα σ' αὐτὰ τὰ λίγα καὶ διαλεγμένα κομμάτια πὸν ἐξέθεσε—καὶ εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πὸν ἐκθέσει ἐφ' ὧς ὑστερα ἀπὸ μὴ πολὺν χρόνον—καὶ ἀναμονὴ καὶ ἀφάνεια—κρύβεται ἀπὸ τὴν ἐργασία καὶ πᾶσι ἀπ' τὴ ζωὴ μεγάλη. Εἶναι ὅλα σὲ χρώμα. Ἀλλὰ τί χρώμα; Ἐνα χρώμα ἀπλοποιημένο καὶ στυλιζὲ πὸν θὰ ἐξήλθε καὶ ὁ πῶς ὦριμος ζωγράφος!

Ἐκεῖνο πὸν αἰσθάνεται ἰδιαίτερα εἶναι τὸ σχῆμα. Ἀνῆκε στὴ νεώτερη ἐκείνη οἰκονομία πὸν ἔχει τὴν καταγωγὴν τὴν στὸ Σελῖν, ὅπως καὶ ὁ μεγάλος διδάσκαλος τοῦ ρεαλιστικοῦ ἰδεολογικοῦ, καθὼς ὁνόμασε τὸ πρῶτον ἡμερῶν δημοσιευμένο στὴν ἐφημερίδα «Ἐθνος» ἄρθρο τοῦ ὁ γλύπτης Μ. Τόμπρος τὸν Δημήτριον Γαλάνη. Ἀλλὰ πῶς; μέσα σὲ μὴ σύνθεσιν, πὸν χωρὶς νὰ κουράσῃ ἢ νὰ ἐκφραζῇ, ὑποβάλλει ἕνα βαθὺ νόημα, καθαρό καὶ ἡσυχασμένο, ὅπως εἶναι ὁ ἑαυτὸς μας, ὑστερα ἀπὸ μὴ ἰσχυρὴ ἰκανοποίηση, πὸν τὴν ἔζησε με ὅλην τὴν ἀνθρώπινη καὶ δυνατὴ καρδίαν. Ἐκεῖ εἰλικρίνεια, δ-ραμα, προσωπικότητα καὶ πίστη.

Ἡ ναυτῶν-μὸρτ μετὰ τὰ σταφύλια καὶ τὴν φυλὴν. Ἡ ναυτῶν-μὸρτ μετὰ τὸ ἀνοιγμένο σὲ φέτες καρπούσι, τὴ φρουτιέρα μετὰ τὰ θεινὰ φρούτα καὶ τὸ ξύλινο κανάτι, ἡ ναυτῶν-μὸρτ μετὰ τὸ ἄνθος καὶ τὸ τσαλακωμένο ὑψοσμά, ἡ ναυτῶν μὸρτ μετὰ τὸ καφέ καπέλο, τὴ μαύρη ὀμπρέλλα καὶ τὴν πρὸς τὴ βάση τοῦ πίνακος, τὴν κόκκινη μάσκα καὶ τὸ πῶς μέρος μὴς γωνίας ἀπὸ τὸ ἑλάνο τοῦ ὅπ' ἀρ. 21 τοῦ «Παλῶφάληρο» τὸ ὅπ' ἀρ. 19 πορτραῖτο «Κορίτσι» μετὰ τὸ ἄρθρο καὶ φερμαρισμένο πρόσωπο, τὰ ὅπ' ἀρ. 8 καὶ 11 τοπεῖα τῆς Πάρου, ὁ

ὅπ' ἀρ. 1 μεγάλος συνθετικὸς πίνακας «Γυμνὰ» μετὰ τὰ φαρδιά, θερμὰ καὶ σφαιρικὰ ἐπιπέδα, ἡ ὅπ' ἀρ. 17 σύνθεσις «Μία κυρία» μετὰ τὰ αἰνιγματικὰ προφίλ νὰ σβύνουν πίσω στὸ ζεστὸ φόντο, τὸ ὅπ' ἀρ. 26 κεφάλι «Τσιμπογιάννης», σχεδιασμένο μετὰ τὴν στοργὴν καὶ λεπτότητα πὸν τὸ αἰσθάνεται κοντὰ σου νὰ σοῦ μιλά με ὅλην τὴν παιδικὴν τὸν ἀφέλεια—μαρτυροῦν μὴ ζωγραφικὴ νύσση ἀσυνήθιστη γιὰ τὸν τόπο μας: ἀδιάστη, ἐτικὴ, ἐνδομυχὴ, σοφὴ, συγκροτημένη.

Μεταχειρίζεται περίφημα τὸ μαῦρον χρώμα. Ἐκεῖ ὅπως τὸ αἰσθάνεται, ἔχει χάσει κάθε σκληρότητα. Ἡ Πηνελόπη Οἰκονομίδη εἶναι ἀπὸ τις ἐκλεκτὰς ἐκεῖνες φύσεις πὸν συγκινοῦνται χωρὶς νὰ πενθοῦν ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀρνητικὸ χρώμα. Διεργεῖται μ' αὐτὸ, τὸ ἀσύλληπτο ἐκεῖνο ἐσωτερικὸ δάθος, πὸν τὸ νιώθουν ὅσοι αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸ τους ἰκανὸ νὰ φεύγῃ, ἐνὼ ζοῦν τὴν πρὸ ὧμῃ πραγματικότητα, σὲ σφαῖρες περικλόμενες. Εἶναι οἱ σύγχρονοι ἐσωτερικοὶ ἄνθρωποι. Ἡ ποίησιν στὴ ζωὴ, ἡ ποίησιν τῶν ἡμερῶν μας.

Ἡ ζωγράφος αὐτὴ δὲ μιμεῖται. Ἐργάζεται μετὰ τις δυνάμεις τῆς φύσεως: αὐτὴς πὸν ἔχει: μετὰ πάθος καὶ θέλησιν νὰ εἰσδῶσιν σὲ ὅτι νιώθει πὼς εἶναι δικὸς της. Ἀντελήφθη τὴν πᾶσι ζωγραφικὸν σχῆμα: ἐκτέλει ὑπολογισμένη καὶ δυναμικὴ. Τὸ χέρι τῆς δὲν ἀκροβατεῖ, δὲν αὐτοσχεδιάζει, δὲ χάνεται, σὲ εὐκόλες πινελιές, σὲ κοινὲς ἐντυπώσεις. Ἐρεῖ νὰ κτίσῃ ἀφοῦ προσθέσῃ ἢ ἀφαιρέσῃ, ὅλα ὅσα χρειάζονται γιὰ νὰ συντεθῇ ἕνα σύνολο, γιὰ νὰ δειχθῇ μὴ μορφὴ, πὸν ἀν θυμίζῃ τὴν πραγματικότητα, εἶναι γιὰ τὴν αἰσθητικὴν τῆς ἔδωκε τὴν πρωτοβουλία, τὴν ὁδήγησιν, πέ-

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. - ΑΘΗΝΑΙ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ - ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 42 - ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 11-48

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΟΔΟΣ ΦΡΑΤΤΗ & Ρ. ΓΑΡΙΒΑΛΔΗ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ - ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ - ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΕΙΟΝ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἀνάστασις Νεκρῶν ὑπὸ Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ Δρ. 25.—

Μετὰ ἀπ' τὸ βιβλίον τοῦ «Ἀπ' τὴ Γῆ στὸν Ἄστρο» ὁ διαπρεπὴς συγγραφεὺς μᾶς δίδει εὐθὺς ἀμέσως τὸν καινούργιον τοῦ τόμου «Ἀνάστασις νεκρῶν» μετὰ δώδεκα ὅλα-ὅλα διηγήματα σκορπισμένα στίς 140 σελίδες του. Καὶ στὸν τόμο αὐτὸν καὶ στὰ ἄλλα τοῦ ἔργου, ὁ Βουτύρας εἶναι καθολικὸς, ἀληθινός, ἐρευνητὴς τοῦ βάθους τῆς κοινωνίας, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς φύσεως, δραματιστὴς τῆς ἀληθείας τοῦ ὁρατοῦ καὶ τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἐρμηνευτὴς τῆς πραγματικότητος μετὰ πικρὸν τρόπον, μετὰ τὴν σάτυρα, μετὰ τὴν ἀλληγορίαν, μετὰ τὴν πιστὴν ζωγραφίαν, μετὰ τὴν φαντασίαν ὑποτεταγμένην στὴν τέχνην καὶ τὴν φύσιν, στὴν καλλιτεχνικὴν ἀνάγκην.

Διηγήματα ὑπὸ Π. Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ Δρ. 15.—

Ἡ ἐκδοσις αὕτη περιλαμβάνει 39 ἐκ τῶν καλύτερων διηγημάτων τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸν διδασκαλικὸν κόσμον συγγραφέως τόσον διὰ τὴν παιδαγωγικὴν ὅσον καὶ διὰ τὴν λογοτεχνικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν ἐν ὁποίαν χαρακτηρίζει ἕνα ἰδιαίτερον χιόνισμα. Ἐπὶ ἐκλεκτὸν χάρτον.

Χριστογεννητικά καὶ Πρωτοχρονικά Διηγήματα

ὑπὸ ΠΟΛΥΑ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ Δρ. 17.50.

Ὁ τόμος οὗτος περιλαμβάνει 11 ἐκλεκτὰ διηγήματα ψυχολογημένα καὶ χαρακτηριστικά. Ὅλα ζωντανὰ θεατικὰ ἡθογραφία ὅπως ὅλα τὰ λογοτεχνικά ἔργα τοῦ συγγραφέως.

ΠΙΣΤΩΣΙΣ 20 ΜΗΝΩΝ

Δύνασθε ν' ἀγοράσητε

οἰασδήποτε ἀξίας βιβλία

ΝΟΜΙΚΑ, ΙΑΤΡΙΚΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ Κ.Λ.Π.

Πληρώνοντας αὐτὰ

εἰς 20 μηνιαίας

δόσεις

στε τή συγκίνηση αν θέλετε, να τή ζωγραφίσω έτσι όπως τή μετέβαλε κατόπιν μέσ στον πίνακα, ως **πλάσμα** αποκαλυπτικό τής έξω δράτης ζωής.

Τέτοια δουλειά τήν καταλαβαίνω. Και τέτοια δουλειά δεν μπορούμε αλλιώς να τήν ονομάσουμε παρά **δημιουργία**. Ο τεχνίτης εδώ βρίσκεται στον ακριβή προσορισμό του: εξυπηρετεί τήν ουσία. Βαδίζει μες στο άπειρο, ως μία άλλη δύναμη κι' αυτός, εξ ίσου μεγάλη και θαυμαστή, όπως είναι το φως, το νερό, το άστρο και ο ύπνος. Μήπως όμως αποκάμει στο μέλλον και δοῦμε να στρέφεται πίσω, σε δ,τι καταδικάζει σήμερα ή κριτική μας συνείδηση, ή ανθρώπινη ζωή μας, ή ενστικτώδη μας φρόνηση; Θά δοῦμε.

Ο θεατής που βλέπει τους πίνακες της βλέπει τα αντικείμενα διαλυμένα από αν ήλιο, όπου, αντί να τα καταστρέψει, τα ξανάφερει στην δραστή μας περισσότερο γνώριμα και ζωντανά. Ο ήλιος αυτός είναι το συνθετικό της **ένστικτο**. Τήν οδηγεί από το ένα στο άλλο σχήμα, κόθοντάς τα με τους λεπτούς και κρύους χρωματικούς τόνους, πάνω στην επιφάνεια του μουςαμά ή του χαρτονιού που δουλεύει, και δεν τήν αφήνει ήσυχη, εάν δεν πει-

σθῇ πρώτα πώς πέτυχε σε δ,τι πάει να σταθῇ μέσ' στον πίνακα ή στα μάτια της. Στην αρχιτεκτονική αυτή βάσει πολύ από τον έαυτό της. Έχει δραμα στη δουλειά της. Ένθ κάνει αυστηρή τέχνη, ή συνθεσή της σε κουράζει. Αφομοιώνει δ,τι σκέπτεται. Έχει απλότητα.

Τό υπ' αριθ. 1 «Γυμνό», όλα τα μέλη του σώματος, οι ώμοι, οι λαγόνες, οι μαστοί, το πρόσωπο, ή κοιλιά, τα μπράτσα, σε δυο αντίθετες στάσεις—τό ένα γωνιάζει προς το κεφάλι, το άλλο πέφτει προς τα πόδια—συγκροτούν ένα σύνολο, θεμένο, γιομάτο σάρκα, όσπῃ και βάρος. Με δύο ή το πολύ τρία χρώματα, αλλά πλούσια σε αποχρώσεις, κατάρθωσε μία μοναδική σύνθεση: έσπῃς ένα «σώμα». Βλέποντάς το, έχεις απ' αυτό, όχι μία διάθεση ορατική ή μία οποιαδήποτε άλλη αισθησιακή αρμονία· έχεις κάτι πνευματικό: μία ιδέα πλαστική, ώραία, και διόλου άπατηλή: τήν ὕλη ισορροπημένη μέσα στους άξονες που θέτει ο νους.

Υστερα από έργο αυτό, καθώς κι' απ' τις συνθέσεις εκείνες που ανέφερα στην αρχή, τήν βλέπουμε τόσο προχωρημένη, ώστε να πλησιάζει στην πραγματοποίηση,

σ' ένα από τα πύο δύσκολα και κυριότερα προβλήματα απ' όσα αντιμετώπιζει σήμερα ή μεγάλη γαλλική τέχνη: τήν οργανική ισορροπηση σε δυο αντίθετα πράγματα, στη φόρμα και στο χρώμα, σύμφωνα με το καινούργιο πνεῦμα που θέλει ή τωρινή ανθρώπινη ζωή μας. Να ποιός θάνα αύριο ο δρόμος της.

Η Πηνελόπη Οικονομίδη είναι μία ζωγράφος που ξέρει (έστω κι' από ένστικτο) να κρεάρη τα αντικείμενα. Τα μεταβάλλει χωρίς να τα παραμορφώνει σε ζωγραφικές αξίες. Αυτή τήν ευγένεια τήν έχει. Δυο άχλάδια, ή ένα πρόσωπο, ή ένας τοίχος λ. χ., σχεδιάζονται επάνω στο τελάρο της, αφού διήλθαν πρώτα και πήραν τήν έκφρασή τους μέσα απ' το δικό της ενδόμυχο κόσμο. Νά! γιατί ή δουλειά της έχει βάθος, προσωπικό ύφος, υποβολή, καθαρότητα. Με άλλα λόγια, έχει εκείνη τή σπάνια ουσία που πάλλεται πίσω από κάθε γνήσιο έργο τέχνης. Μή με ρωτήσετε τί είναι ακριβώς αυτό, πώς ενεργεί, πώς υπάρχει! Έγώ τοποθετώ (ή ζωγραφίζω) απλώς τις έντυπώσεις μου. Στο σημείο έτοστο μονάχα όσοι δημιουργούν, όσοι επικοινωνούν απ' έαυτού των με τήν πραγματικότητα, μπορούν να έχουν σαφή, οριστική γνώμη. Κι' αυτοί σιωποῦν: έργάζονται, ζουν ή τρελαίνονται.

Μετά απ' τις εκθέσεις του Γαλιάνη, του Τόμπρου, του Κατζηκυριάκου-Γκίκα, του Γουναρπούλου, των «Αυτοδιδακτων» και του Στεφανοπούλου, ή σημερινή έκθεση τής Πηνελόπης Οικονομίδη, είναι το πιο σημαντικό γεγονός που προστίθεται στην καινούργια καλλιτεχνική ήμερα, που ξεμερώνει και στο δικό μας όριζοντα.

ΑΝ. ΔΡΙΒΑΣ

Θέατρον «Ολύμπια»: Δευτέρα συναυλία συνδρομητών τής συμφωνικής ορχήστρας του Ώδειου Αθηνών.

Λόγω τής μουσικής ανασκοπήσεως του έτους ή κριτική διά τήν δευτέραν συναυλίαν συνδρομητών παρουσιάζεται κάπως άρχα.

Ατυχώς ή δευτέρα αυτή συναυλία συνδρομητών υπήρξε κατωτέρα πάσης προσδοκίας, τόσο διά τήν σύνθεσιν του προγράμματος όσον και διά τήν εκτέλεσιν αυτού. Αποροῦμεν μάλιστα πώς δ κ. Μητρόπουλος εξέλεξε έργα τόσο ολίγον ενδιαφέροντα και πώς ή ορχήστρα αυτήν τήν φοράν υπήρξε πολύ κατωτέρα έαυτής. Ακόμη και τα έγχορδα δεν είχαν τήν απαιτούμενην όμοιογένειαν και μάλιστα τα πρώτα βιολιά δεν εδράθησαν καθόλου έν αρμονία, διότι συχνά «εφαλτσάρισαν». Όλοι οι μουσικοί έδιδον τήν έντύπωσιν ότι έπαιζαν μηχανικά, έν καθήκοντος, και ότι εδιόχοντο πότε να τελειώση ή συναυλία. Ίσως εις αυτό να συνετέλεσε και ή κακή έκλογή των έργων.

Ότω ηκούσαμεν διά δευτέραν φοράν,

εις απόστασιν μιάς εβδομάδος μόνον, το κοινότυπον και άνευ ενδιαφέροντος «Intermezzo» του Strauss, διά το όποιον έγράψαμεν εις το περασμένον σημείωμα. Προς τί αυτή ή άσκοπος επανάληψις;

Μήπως έχάθησαν αι ώραιαι εισαγωγαι και δ κ. Μητρόπουλος δεν ήδυνήθη να εύρη άλλο έργον, ώστε να καταφύγη εις τήν άναράν αυτήν μουσικήν;

Βεβαίως δ Strauss είναι μέγας μουσικός και μοναδικός εις τήν ένορχήστρωσιν, αλλά δεν παύει με αυτά τα θαύματα προτερήματα να έχη ως επί το πλείστον πτωχάς μουσικάς ιδέας, άρκατά κάποτε χυδαίας, και χωρίς καμμίαν βαθύτητα.

Ο «Δόν Ζουάν», έργον και αυτό του Strauss, διαφέρει πολύ από το προηγούμενον. Βέβαια δεν μπορεί να ικανοποιηση άπολύτως, αλλά ή άκράσις του, άν δεν ένθουσιάζη, τολμάχιστον δεν δίνει στα νεύρα.

Τό συμφωνικόν αυτό ποίημα έγράφη επί του έπικού έργου του Λενάου. Διακρίνεται διά τήν καλήν φόρμην του, τήν άπαράμιλλον ένορχήστρωσιν του, τήν έναλλαγήν ποικίλων μουσικών θεμάτων, αλλά, παρ' όλα τα προτερήματα αυτά, δεν συγκινεί, διότι εις πολλά σημεία ή μελωδία είναι πτωχή, χωρίς έμπνευσιν και πρωτοτυπία, και χωρίς τήν πνοήν εκείνην που προσδίδει τήν σφραγίδα τής μεγαλοφυίας εις τα έργα που πηγάζουν από τήν ύπαρξιν μας.

Πάντως δ «Δόν Ζουάν» ήτο ή μόνη δ-ασις εις το χωρίς ενδιαφέρον πρόγραμμα, εξαίρεσις βέβαια του άριστοτεχνικού κοντσέρτου του Λίστ, και του «Ποίημα-τος» του Chausson.

Τό πρώτον εξετέλεσε με πολλήν ακρίβειαν και μουσικήν άντίληψιν ή σολίστ Δίς Μαρίκα Παπαϊωάννου. Εύρισκομεν όμως ότι ή διακεκριμένη καλλιτέχνης θά εκέρδιζε περισσότερον εάν έπαιζε άλλο έργον που να συμβιβάζεται με τήν ιδίον συγκρασίαν της. Τό κοντσέρτο του Λίστ απαιτεί εύχρειαν, δεξιοτεχνίαν άφθαστον, ζωήν, πολλήν δύναμιν και έν γένει εκτέλεσιν «ά λα Ρουμινιστάν». Η Δίς Μαρίκα Παπαϊωάννου με τό λεπτόν της, τό ελαφρόν παίξιμον, όστέρησε εις τήν έρμηνείαν, παρ' όλην τήν βαθείαν μουσικήν της άντίληψιν.

Τό δεύτερον, τό «Ποίημα» του Chausson, από τα όλίγα διμάντια που έχει να επιδείξη ή γαλλική μουσική, έπαρουσιάζοι άγνωρίστον από τήν κακήν εκτέλεσιν του κ. Βολωνίνη. Ο ταλαντούχος αυτός βιολιστής υπήρξε κατώτερος του έαυτού του. Υστερήσε άπολύτως εις τήν απόδοσιν. Δεν εξέταζομεν τον αξιοθαύμαστον μηχανισμόν του, δ όποιος ήμπορεί να του χρησιμεύη δι' έργα καθαρώς δεξιοτεχνικά, αλλά τήν έκφρασιν και τό αίσθημα. Η μελοχολία, δ πόνος, που έσχύνεται από κάθε μελωδικήν φράσιν του «Ποίηματος» ή θαυμασία διαδοχή των θεμάτων, όλ' αυτά έπήγαν στα χαμένα. Ένα χλιαρόν, μέτριον παίξιμον, με ακρίβειαν εάν θέλετε, αλλά χωρίς ψυχήν. Ίσως να έχωμεν αξιώσεις από τον κ. Βολωνίνη, εις τας όποιας δεν δύναται ν' άνταποκριθῇ. Θά έπρεπε εις τοι-αύτην περίπτωσιν να εκλέξη έργον που πηγάλην περισσότερον με τήν ιδιουγενή κρασίαν του. Ημεις, όσάκις άκούομεν τό «Ποίημα» του Chausson, αναπολούμεν

τήν εκτέλεσιν του μάγου Thibaud, και ίσως δι' αυτό να είμεθα άπαιτητικοί.

Η άποτυχημένη σχεδόν αυτή συναυλία εκλείσε με τα «Τέσσερα Μουσικά ποιήματα» του Max Reger.

Η σουίτα αυτή—όπως μάς πληροφορεί το πρόγραμμα—έγράφη επάνω εις τας εικόνας του Μπαίκλιν. Δεν μάς ενδιαφέρει τό γεγονός ότι είχε επιτυχίαν έν Γερμανία. Κατά τήν γνώμην μας, ή μουσική αυτή, έστερημένη άπολύτως έμπνεύσεως, πρωτοτυπίας, πνοής, σώζεται ίσως χάρις σε μερικά «effets», και αυτά άμφισβόλου ποιότητος, και δεν ήμπορεί να συγκινήση κανένα. Τό άκροατήριον τό απέδειξε.

Υπεδέχθη τήν άναράν και κακόηχον αυτήν μουσικήν σαλάναν με δυσφορίαν και άραιότητα χειροκροτήματα. Διατί έπιμένει δ κ. Μητρόπουλος να μάς σερίβρη έργα άνάξια λόγου; Η σουίτα αυτή έπαίχθη και άλλοτε, (δυο φορές, νομίζομεν) και δεν ήρσε. Και εάν εξαλειφθῇ από τήν ρεπερτόριον τής ορχήστρας, μάλλον κέρδος θά είναι παρά άπώλεια. Διατί δεν έπαίξοτο καλύτερα ή ώραίο-τάτη και συναρπαστική «Espana» του Chabrier, ή κανένα άλλο έργον του ίδιου;

ΓΕΩΡΓ. Α. ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ

ΞΕΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ERNEST RAYNAUD

Τό όνομα του Έρνέστ Ρενώ έχει και θά έχη για πάντα μία απ' τις καλλίτερες θέσεις στη Γαλλική φιλολογία. Τό έργο του είναι τεράστιο και πολύμορφο στη δημιουργία του και οι κριτικές που έχουν γραφτεί και οι συζητήσεις που έγιναν, γίνονται και θά γίνουνται, άπειρες.

“Ο,τι κατώρδωσε να έωιτύχη ή νεωτέρα χημεία συγκεντροῦται εις τα Άγγρικά Πίμης

“RAJAR,”

Μερίστη ταχύτης
Ζωηροτάτη αώοδοσις
Πλουσία έμουσιδν

Εās τὰ ωροσφέρομεν με έγγρῃσιν.

Α. ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΟΣ, Φωτογραφικά, Όπτικά
Σταδίου 58 β'.

Γ. ΚΑΓΚΕΤΣΩΦ, Φωτογραφικά, Όπτικά
Πανεπιστημίου 32 Α'

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κ. ΚΑΤΣΑΡΗΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46

Τα παρισινά θέατρα ήταν πάντα ανοιχτά για τα έργα του. Τα καλλιτεχνικά έργατήρια για να τον υποδεχθούν. Οι εκδότες να του τυπώσουν τα έργα του. Οι ποιητές να τον δέχονται για άρχηγό τους και οι κριτικοί για να γράφουν πανηγυρικούς.

Έγραψε πάνω από δέκα ποιητικές

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΛΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΣΤΑΔΙΟΥ 33

— (Χημικά λιπάσματα, άπλά και σύνθετα. Όξέα έν γένει. Γεωργικά φάρμακα, βαλουγεία λευκής και πρασί-νης ύάλου. Ύελοπίνακες). —

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ

Διά 3 μήνας 8 ο)ο
Δι' 6 > 8 1)2 ο)ο και
Δι' 1 έτος 9 ο)ο

ΕΙΣ ΛΙΡΑΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΔΟΛ-
ΛΑΡΙΑ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΝ :

Διά 3 μήνας 7 ο)ο
Δι' 6 > 7 1)2 ο)ο και
Δι' 1 έτος 8 ο)ο

συλλογές και το βιβλίο του «Souvenir de Police» (γιατί ο Ρενώ έκανε και τριάντα χρόνια αστυνομός στο Παρίσι) είναι ένα από τα σημαντικότερα ντοκουμέντα της ιστορίας της Γαλλικής φιλολογίας.

Ο **Leon Daudet** λέει: πώς η μελέτη του για τον **Baudelaire**, είναι γραμμένη με μεγαλοπρέπεια και ότι η με πάθος γραμμένη **Mélee Symboliste** (τόμοι τρεις, έκδοση της **Renaissance du livre**) αποταλεί τον πιστό καθρέφτη αυτής της άλλοτε μεγαλειώδους εποχής της γαλλικής ποιήσεως, απ' την οποία έχουμε καθήκον να πάρουμε τη βάση.

Είναι γνωστόν ότι ο Έρνέστο Ρενώ μαζί με τον **Maurice du Plessys** είχαν ιδρύσει στα 1886 την **Ecole Decadiste** που το τέλος της ήρθε να χαράξει ο **Moreas** με τους **Symbolistes**. Τότε έβγαζαν και το κύριο όργανό τους, το περιοδικό «**Le Decadent**». Στο περιοδικό αυτό έγραφαν, —σάν οργανωμένοι ήγέτες ποιητικής κινήσεως— ο **Paul Verlain**, ο **Maurice du Plessys**, ο **Laurent Tailhade**, ο **Jean Lorrain** κλπ.

Μία μελέτη του **Maurice Pierre Boyé** μου επισημαίνει κάτι που σκέπτομαι: ότι δηλαδή «το 1886... στάθηκε για τη Γαλλική ποίηση μία απ' τις καλλίτερες χρονιές». Και πραγματικά στο έτος αυτό ο **Verhaeren** δημοσιεύει τους «**Μοναχούς**», ο **René Ghil** το «**Λόγο**», ο **Jules Laforgue** τη «**Μίμηση της Παναγίας του Φεγγαριού**», ο **Ephraim Mikhael** το «**Φθινόπωρο**», ο **Henri de Regnier** τον «**Παυμένο**», ο **Rodenbach** την «**Ασπρή Νύκτη**» και ο **Arthur Rimbaud** τις «**Φωταγωγίες**».

Μά η σχολή των **decadistes** περίμενε να διακριθώ από τους συμβολιστές και περίμενε το Ζάν Μορέας, για να δώσει στα «**vers amorphes**» την πραγματική ποιητική τους φόρμα, να ελευθερώσει τη ρίμα και να δώσει το δρόμο σ' ένα λυρισμό ολοκληρωτικό. Γιατί ο συμβολισμός πατάει πάνω στον **Mallarmé**, ενώ οι **decadistes** στον **Verlain** και στον **Rimbaud**.

Στο 1887 ο Έρνέστο Ρενώ δημοσιεύει το «**Le Signe**».

Στο 1889 ο **Mallarmé** δημοσιεύει τα «**Ποιήματα**», ο **Gustave Kahn** «**Τα παλάτια των νομάδων**», ο **Maurice Barrés** ιδρύει τα «**Χρονικά**» μαζί με τον **Goffic** και τον **Raymond de la Tailhède**, στο 1888 ο **Verlain** δημοσιεύει τον «**Έρωτα**», στο 1889 ο **Maeterlinck** εκδίδει τη μοναδική συλλογή του, τις «**Ζεστές σέρρες**», ο Έρνέστο Ρενώ παρουσιάζει τότε τις «**Βέβηλες σάρκες**» και ο **A. Fontenas** «**Το αίμα των λουλουδιών**».

Στο 1890 ο **Alfred Vallette** ιδρύει το **Mercure de France**. Αναφέρω τις εποχές αυτές, μόνο για να νωθή καλά η ζύμωση που βασιλεύει γύρω απ' αυτήν την ομαδική δημιουργία, στην οποία έζησε και πρωταγωνίστησε μαζί με τους άλλους και ο Ρενώ.

Στο «**Mercure de France**» ο συμβολισμός εγκαθίσταται.

Το 1890, είναι η χρονιά που ο **Moreas** παρουσιάζει τον «**Παθητικό προσκυνητή**», ο **Henri de Regnier** τα «**Παλιό τραγούδια**», ο **P. Verlain** τα «**Αποφθέγματα**» και ο **Luis Dumur** —που σίγουρα είναι αρχισυντάκτης του **Mercure de France**— τη «**Νέβα**».

Τη χρονιά αυτή—1890—ο **Ernest Raynaud** δημοσιεύει στην «**Plume**» το «**Les Cornes du Faune**». Η μελέτη αυτή για τους **decadistes** γίνθηκε τότε δεκτή με μεγάλο ενθουσιασμό, κι αυτό το μικρό βιβλιαράκι γίνθηκε σύγχρονα άφορμή να αναγνωρισθώ ο Ρενώ, για πρώτη φορά, ως προσωπικότητα.

Τότες, έλεγε ο **Charles Le Goffic** πώς ο Ρενώ ήταν μία απ' τις πιο σπάνιες προσωπικότητες που φάνηκαν μέσα σε λίγα χρόνια. Έχει λεπτότητα σε έκφραση, έχει γλώσσα άπαλη και κοντά σ' αυτά οι ιδέες του εκδηλώνονται με μία θλιβερή ευγένεια.

Ο **Charles Maurras** έγραφε στον «**Observateur Français**» (21 Μαρτίου 1891): Οι νέοι διαβάζουν σήμερα το «**Τοπίο**» (ήταν ένα κομμάτι απ' το βιβλίο του Ρενώ) όπως οι πρόγονοί τους έδω και δεκαπέντε χρόνια διάβαζαν το «**Δαναΐδες**» του **Sully** ή το «**Σεβαστό λίκνο**» του **Leconte de Lisle**.

Και ο **Paul Verlain** έγραφε: Μπράβο! Μπράβο! με τα πιο βαθιά και ειλικρινή μου αισθήματα στο φωνάζω... —και τελειώνοντας—... κατ'αλήθειαν λέγοντας, πώς ο **Ernest Raynaud** κατόρθωσε να καταλάβει τον πιο ακατάκτητο χώρο για πάντα.

Και ο **Anatole France** τον παίνεσε πολύ στο «**Χρόνο**»: τα συνόντα του είναι υπέροχα, εκδηλώνονται με μία τέχνη λεπτή και είναι πάντα ευχάριστα.

(1891). Βρισκόμαστε σε πλήρη μάχη, λέει ο **Maurice-Pierre Boyé**.

Είναι η εποχή που ο **Ernest Raynaud** την ονομάζει «**ήρωϊκούς χρόνους** του συμβολισμού» και ο όρος αυτός είναι ακριβής. Πραγματικά, υπάρχει ήρωϊσμός σ' αυτήν την έκφραση και όμως, όπως συμβαίνει πάντα σ' όλες τις μεγάλες κινήσεις, ανακατεύεται και δώ μία αναστάτωση και διαστρέβλωση... Οι σχολές διαδέχονται ή μία την άλλη και μπερδεύονται στους σκοπούς και στις αρχές τους... Τα ταλέντα αντιτίθενται πιστεύοντας πως υπάρχουν ομοίους διαφορές στις δημιουργικές τους βάσεις... Στο θόρυβο αυτό διακρίνονται ο **René Ghil**, ο **Henri de Regnier**, ο **Vielé-Griffin** και ο **Gustave Kahn**... Την εποχή αυτή όλο και συντάσσονται διάφορες «**πράξεις**» πιστεως, «**πράξεις**» κατευθύνσεως, «**μανιφέστα**».

Σταθμός σ' όλην αυτήν την κίνηση είναι ο «**συμβολισμός**».

Στην εποχή αυτή ο **Ernest Raynaud** ξεκινάει και ιδρύεται η «**Ecole Romane**».

Η «**Ρομανική Σχολή**» δεν ήταν δημιουργία του Ζάν Μορέας, ως ήταν αυτός ο τυπικός αρχηγός της. Γεννήθηκε από μίαν απευθείας εκδηλωμένη συναίνεση που έγινε αποδεκτή και από τους πέντε ήγέτες της (**Moreas**, **M. du Plessys**, **E. Raynaud**, **Ch. Maurras** και **R. de la Tailhède**). Ομοσπονδιακή ήταν κι' αυτή μία οδοτοπία σάν και όλες τις προηγούμενες. Για το λόγο αυτό, πεθαίνοντας ο **Moreas** στις 31 του Μάρτη 1910, αποκήρυξε λίγο πριν ξεψυχήσει όλες τις σχολές αυτές, λέγοντας ότι «**μονάχα τέχνη πραγματική πρέπει να υπάρχει, ξεχωριστά από κάθε άλλην επιπρόσθετη προσπάθεια**».

Και με το θάνατο του **Moreas** (1910) σταματάει κάθε σοβαρή ποιητική κίνηση στη Γαλλία.

Ο **Jean Moreas**, γράφοντας τραγούδια για τον Ρενώ έλεγε, πώς ο Έρωτας δίχως τόξα και φαρέτρα περνοδός κάποτε μέσ' απ' τα φύλλα του δάσους. Και τούτοι: «**Ποιός είναι αυτός που σέκλεψε; Μήπως είναι ο κλέφτης ο Έρμης, ή ο Άρης ο πολεμιστής, ή ο Σιλανός ο μέθυσος, ή ο τρυγοπόδης ο Φαύνος;**» Κι' αυτός απάντησε: «**Όχι, δεν είν' αυτόι, είναι μόνο η Φλογέρα του Ρενώ.**» (Το κομμάτι αυτό το είχε δημοσιεύσει πρόπερσι στην «**Κυριακή του Βήματος**» ο φιλότεχνος δημοσιογράφος κ. Κλ. Παράσχος).

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΜ. ΜΑΛΤΕΖΟΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Λόγω έλλείψεως χώρου ή δημοσίευση της έβδομαδικής κριτικής των βιβλίων ως και αλληλογραφίας αναβάλλεται για το ερχόμενο φύλλο.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΛΙΑΓΡΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1928

Ό,τι χρειάζεται ένας άνδρας με μηνιαίας δόσεις.

Υφάσματα, ένδυμα-σίας, ανδρικά είδη κ.λπ. Οικόπεδα εν Ήρα-κλείω Ἀττικής.

Χρηματοκιβώτια Roelé με μηνιαίας δόσεις.

Ο πρώτος οίκος ο έ-φαρμόσας συστηματικώς την πώλησιν ἐπὶ πιστώσει.

28 ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 28 ΑΘΗΝΑΙ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ KOEHLER & VOLCKMAR A.-G. & CO. LEIPZIG

ΠΛΗΡΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ. ΕΙΔΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΔΙ' ΟΛΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Ἀπαντα τὰ ὄργανα φυσικῆς καὶ χημείας.—Συλλογαὶ ζώων, πτηνῶν, ἐντόμων κ.λ.π.—Γεωγραφικὸ καὶ ἱστορικὸ χάρται εἰς πλουσιωτάτην συλλογὴν.—Εἰκόνες πάσης φύσεως.—Προπλάσματα ἀνθρωπολογίας, ζωολογίας, βοτανικῆς.—Γεωλογικαί, ὀρυκτολογικαὶ καὶ παλαιοντολογικαὶ συλλογαί.—Μηχανήματα προβολῶν καὶ κινηματογράφων, πλουσιωτάτη συλλογὴ πλακῶν καὶ ταινιῶν μορφωτικῶν.—Προπλάσματα καὶ ἐπιστημονικὰ παρασκευάσματα διὰ πανεπιστήμια.—Διδακτικὰ εἶδη δι' ὅλας τὰς ἐπιστήμας: μαθηματικά, γεωγραφία καὶ σχετικοὶ κλάδοι, παγκόσμιος ἱστορία, ἱστορία τῆς τέχνης, μυθολογία, ἀνθρωπολογία, ὕγιενή, μικροσκοπία, ζωολογία, βοτανικὴ, γεωλογία, ὀρυκτολογία, παλαιοντολογία, φυσικὴ, χημεία κ.λ.π.—Εἶδη διδασκαλίας δι' ἐπαγγελματικὰς σχολὰς.—Γεωπονία, σχεδιαγραφία, γυμναστικὴ, ἥσμα καὶ μουσικὴ.

ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΦΟΙΒΟΣ Β. ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

ΤΗΛΕΓΡ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "ΓΡΑΦΟΥΤΥΠ", — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 61-13

ΟΔΟΣ ΘΗΣΕΩΣ 12Α — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΦΕΙΔΙΟΥ 3

ΤΗΛ. 60-90

ΤΜΗΜΑ ΩΔΕΙΩΝ

Διδασκόντες μαθήματα: Πάσις, βιολί, βιόλα, βιολόντσελλο, όπα, βαρυτόν, πνευστά, τραγούδι, μελοδραματική, δραματική απαγγελία, ιστορία μουσικής, μουσική δομητική, συνθετική, αρμονία, αντίστιξις, συντομία κ.λπ.

Ιδιαίτερα προσοχή δίδεται εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ «**κατασκευαστοῦ**» δι' ὁποῖον ὁ μαθητὴς, τὸ ὅποσον ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψιν τῶν ἐφόρων λειτουργεῖ πρότυπος.

Διδάσκουν 120 καθ' ἡμέραν καὶ διδασκαλοὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ὡδεῖον πρὸς διάδοσιν τῆς μουσικῆς ἰδρυσέντες διὰ τὴν ἑκπαιδευτήριαν Ἀθηνῶν καὶ Περιχώρων 12 Παραστήματα ὡς καὶ ἐπαγγελματῶν τοιαῦτα ἐν Πειραιεῖ, Κορίνθῳ, Χαλκίδι, Πάτραις (Κορίνθις), Χανίοις, Χίῳ καὶ Βόλῳ.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ

Τὸ Ἑλληνικὸν Ὡδεῖον ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του, ὅπως συντελέσῃ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ κοιντοῦ διαθέτει:

ΜΟΥΣΙΚΑ ΤΕΜΑΧΙΑ
ΟΡΓΑΝΑ καὶ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ
Εἰς πλουσιωτάτην συλλογὴν καὶ τιμὰς ἀσυναγωνίστους

ΠΙΑΝΑ
τῶν παγκοσμίου φήμης Ἑρστών:
J. Blüthner, Grotian-Steinweg
Neumeyr Soph κ.λ.π.

τὰ ὅποια καὶ ἀνταποσπούνται.
ΦΥΘΟΓΡΑΦΑ
Εἰς ὅλα τὰ μελέτη. Ἀποστάσεις κατασκευῆς καὶ ἐξαεριστικῆς ἀποδόσεως.
Πόλεις τοῖς ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ καὶ με ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ με μεγάλας εὐκόλως πληρωμὰς.
ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

Τὸ χρησιμώτερον βιβλίον γὰρ τοὺς ἀναγνέοντες εἶναι τὸ ΜΑΤΕΡΙΚΟΝ ΤΣΕΛΕΜΕΝΤΕ. Εἶναι γραμμένον εἰδικῶς γὰρ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ περικλείει εἰς 470 σελίδας με 250 εἰκόνες μουσικῆς καὶ γραφοπλαστικῆς.

Τιμὰται ὁρᾶται δευτέρο Δρχ. 135

Ἐκυκλοφόρησαν τὰ διηγήματα τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

“ΚΑΪΜΟΙ ΣΤΟ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ,”

ΔΟΝ ΒΡΑΒΕΙΟ

“ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,”

Πορτοκίτο: ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ Ε: όντες: Ε. ΦΡΑΚΟΥΛΙΔΗ

Ευλογητής: Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

ΠΩΛΗΤΑΙ: ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΛΕΙΑ: ΔΡΑΧ. 35

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΙΑΣ

ΤΟΜΟΙ 24 - ΣΕΛΙΔΕΣ 23.232 - ΑΡΘΡΑ 250.000

Ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι γνώσεις συγκεντρωμέναι κατὰ
τρόπον εὐχρηστον

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΗΔΗ ΟΙ ΔΕΚΑ ΠΡΩΤΟΙ ΤΟΜΟΙ

Τὸ ὅλον ἔργον θὰ ἔχῃ συμπληρωθῇ ἐντὸς τοῦ 1933

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΧΩΡΙΣΤΟΥ ΤΟΜΟΥ (ΤΟΙΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ):

Διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ Δραχ. **375.—**

Διὰ τὰς ἐπαρχίας..... **400.—**

ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΔΙ' ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ ΤΟ ΕΡΓΟΝ

ΜΕ ΔΡΧ. 8.400

καταβαλλομένας εἰς **48** συνεχεῖς μηνιαίας δόσεις ἑκ Δραχ. **175**

Προπληρωμὴ ὅλων τῶν τόμων τοῖς μετρητοῖς πρὸς Δραχ. **7400**

Οἱ συνδρομηταὶ ἐπαρχιῶν ἐπιβαρύνονται μὲ τὰ ἐξοδα ἀποστολῆς
Δραχ. **25** δι' ἕναστον τόμον.

ΔΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΣΘΕ:

“ΠΥΡΣΟΝ,” Α. Ε. ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 18 - ΑΘΗΝΑΣ

ἢ πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀντιπροσώπους του.